

מינהל סחר חוץ
משרד הכלכלה

קניין רוחני בסין

התפתחות ומגמות בחקיקה ובאכיפה

חוברת זו נכתבה עבור מנהל סחר חוץ במשרד הכלכלה
ע"י ריינהולד כהן ושותפיו, עורכי פטנטים בשיתוף עם
China Science Patent & Trademark Agent Ltd.

קבוצת ריינהולד כהן הינה קבוצת הקניין הרוחני הוותיקה והגדולה ביותר בישראל. הקבוצה כוללת את משרד עורכי הפטנטים ריינהולד כהן ושותפיו, ואת משרד עורכי הדין גילת ברקת ושות'. הקבוצה מעניקה קשת רחבה של שירותים מקצועיים בכל תחומי הקניין הרוחני. לאחרונה ביססה הקבוצה נוכחות מסחרית בסין.

China Science Patent & Trademark Agent Ltd. הינו משרד עורכי דין בתחום הקניין הרוחני בסין, המספק שירות מלא בכל תחומי הקניין הרוחני. המשרד

ריינהולד כהן ושותפיו - עורכי פטנטים	China Science Patent & Trademark Agent Ltd.
בית ריינהולד כהן, רחוב הברזל 26 א',	Mr. Huimin WANG, President
רמת החייל, תל-אביב	11/F, Bldg. D,
מען למכתבים: ת.ד. 13239, תל אביב 61031	International Finance and Economics Center,
טל': 03-7109333	No. 87, West 3rd Ring North Rd.
פקס: 03-5669030	Haidian District, Beijing 100089,
info@rcip.co.il	China
www.rcip.co.il	Tel: +86-10-68619696
בסין: זיו רוטנברג, עו"ד - ראש תחום סין	Fax: +86-10-82378400, 82378485
טל': +86-135-21029480	E-mail: csptal@csptal.com
zirotenberg@rcip.co.il :7"א"ד	Website: www.csptal.com

חוברת זו הינה מקור מידע ראשוני וכללי לגבי תחום הקניין הרוחני בסין, ומיועדת למטרות עיון והכוונה ראשונית בלבד. החוברת אינה מתיימרת לכלול את כל הידע הקיים והרלוונטי לתחום הקניין הרוחני בסין וכוללת מידע מצומצם וסלקטיבי. חוברת זו אינה מהווה ייעוץ משפטי ואין בה משום תחליף לייעוץ וליווי בידי אנשי מקצוע מתאימים. כותבי החוברת ממליצים להיעזר באיש מקצוע ולקבל ייעוץ מתאים בטרם ביצוע פעולות בתחום הקניין הרוחני בסין, וזאת בין היתר לאור השינויים הרבים שהתרחשו וממשיכים להתרחש בתחום זה בסין בשנים האחרונות.

המידע המובא בחוברת זו נכון ליום 1 אוגוסט, 2012.

מינהל סחר חוץ
משרד הכלכלה

שלום רב,

כחלק ממאמצי המינהל לסחר חוץ ליצירת תשתית טובה יותר לסחר עם סין, אנו שמחים להציג בפניכם חוברת זו, אשר מטרתה לספק מידע עדכני על הכלים להגנה על קניין רוחני העומדים לרשותכם בסין.

אחד האתגרים הגדולים הניצבים בפני יצואנים המעוניינים לעבוד בסין הינו החשש מפני פגיעה בזכויות הקניין הרוחני, אם בצורה של הפרת פטנטים, העתקות שמות מסחריים או בדרכים אחרות.

בעשור האחרון אנו עדים לשינוי דרמטי באמצעים המסופקים על ידי הממשל הסיני להגנה ואכיפה של קניין רוחני וזאת במאמץ לשנות את התדמית השלילית של השוק הסיני ולהבטיח את המשך הפעילות הכלכלית עם חברות זרות.

שינוי זה בא לידי ביטוי בין היתר בחקיקה חדשה, דרכים פשוטות יותר לרישום פטנטים, אמצעי אכיפה מגוונים ויעילים יותר ופתיחות גדולה יותר של מערכת המשפט ביחס לחברות זרות.

יחד עם זאת, המצב בשטח בסין אינו דומה למצב במדינות המערב, לכך יש להוסיף את ההבדלים בתרבות העסקית המשפיעים גם על תחום ההגנה על קניין רוחני. על מנת להקטין את הסיכונים הכרוכים בפעילות בסין, אנו ממליצים להקפיד על תכנון וביצוע אסטרטגיית רישום והגנה של זכויות קניין רוחני טרם היצוא לסין ומוקדם ככל שניתן.

מר אלירן אלימלך מכהן בנספחות המסחרית בבייג'ינג כנספח ייעודי לתחומי הרגולציה ועבודה מול הממשל הסיני. בסיס הידע שלו בנושאי הקניין הרוחני רחב והנכם מזמנים לפנות אליו בפרטי ההתקשרות המופיעים בסוף החוברת, בכל שאלה. באפשרותו לסייע בטיפול בחסמי סחר, הבנת תהליכי רגולציה והתמודדות עם נבכי הבירוקרטיה הסינית, סיוע אל מול גורמי ממשל, ובמקרה הצורך באיתור סיוע משפטי מתאים.

אוהד כהן
מנהל המינהל לסחר חוץ
משרד הכלכלה

תוכן עיניינים

2	1/תקציר הנקודות החשובות
3	2/מבוא
4	3/למה לטרוח להגן על זכויות קניין רוחני בסין? סין מגנה כיום על זכויות קניין רוחני של חברות זרות • מדוע על חברות ישראליות להגן על זכויות קניין רוחני בסין? • בניית אסטרטגיית קניין רוחני לשוק הסיני
5	4/קניין רוחני בסין הפעילות בתחום הקניין הרוחני בסין • אילו זכויות קניין רוחני מוכרות בסין • שינויים בתחום הקניין הרוחני בסין
7	5/המסגרת החוקית חוקי הקניין הרוחני המרכזיים בסין • אמנות בינלאומיות להגנה על זכויות קניין רוחני אשר סין הינה צד להן • מיהם המוסדות המעורבים בהגנה על זכויות קניין רוחני בסין? • מערכת בתי-המשפט בסין
10	6/פטנטים על אמצאות, מודלים ומדגמים לאילו גופים מוגשות בקשות לרישום פטנטים בסין? • האם חברה זרה חייבת להיעזר בסוכן מקומי להגשת בקשות לרישום פטנט בסין? • סוגי בקשות • תקופת ההגנה • כשירות של אמצאה או מודל לרישום • כשירות של מדגם לרישום; • איך להשיג הגנת פטנט בסין • דין קדימה • בקשת פטנט בינלאומית (PCT) • אמצאות שלא ניתן לקבל עליהן פטנט • אמצאות של עובדים • העברת זכויות בפטנט ורישיון • רישיונות כפייה • אגרות רשמיות לביצועפעולות מרכזיות
15	7/סימני מסחר לאילו גופים מוגשות בקשות לרישום סימני מסחר בסין? • האם חברה זרה חייבת להיעזר בסוכן מקומי להגשת בקשות לרישום סימן מסחר בסין? • דין קדימה • הגשת בקשות בינלאומיות לרישום סימן מסחר על-פי פרוטוקול מדריד • תקופת ההגנה • הגנה לסימני מסחר מוכרים היטב • הגנה לסימני מסחר שאינם רשומים • סימנים קיבוציים וסימנים מאשרים • סימנים שלא ניתן לרשום בסין • אגרות רשמיות לביצוע פעולות מרכזיות • ביטול סימני מסחר רשומים
18	8/זכויות יוצרים היצירות המוגנות • משך ההגנה • רישום זכויות יוצרים • אגרות רשמיות לביצוע פעולות מרכזיות
20	9/תוכנות מחשב זכויות בתוכנות מחשב • רישום זכויות בתוכנות מחשב
21	10/סודות מסחריים עיקרי ההגנה על סודות מסחריים בסין • רישום שמות מתחם וההגנה • הגנה על זכויות קניין רוחני ברשת האינטרנט: הגנה על זכויות קניין רוחני באינטרנט עליהם בסין
22	11/אכיפת זכויות קניין רוחני בסין לא מה שחשבתם! סין כן אוכפת זכויות קניין רוחני • אפיקי אכיפה • אכיפת פטנטים • אכיפת סימני מסחר • אכיפת זכויות יוצרים • יישוב סכסוכים ביחס לשמות מתחם באינטרנט
25	12/עסקאות בזכויות קניין רוחני סוגי עסקאות בזכויות קניין רוחני • מגבלות על חברות זרות בעסקאות בזכויות קניין רוחני
26	13/כדאי לדעת מספר נקודות אשר ההקפדה עליהן יכולה לשפר את ההגנה על קניין רוחני ולהקטין סיכונים בפעילות בסין
27	14/טבלה השוואתית קניין רוחני - סין לעומת ישראל
30	15/צור קשר

1/ תקציר: הנקודות החשובות...

המצב בסין השתנה וממשיך להשתנות לטובה בנוגע לאפשרות להגן על זכויות בטכנולוגיה בכלל ועל זכויות קניין רוחני בפרט. התקופה הנדרשת לקבלת הגנה לזכויות קניין רוחני בסין, ותקופת ההגנה המוענקה, הן סבירות ביחס למדינות אחרות בעולם (ובכלל זה ישראל), וגם העלות סבירה ביחס לתועלת שניתן להפיק מההגנה המוקנית.

עם זאת, "חוקי המשחק" בסין אינם זהים לאלה שחלים בישראל ובמדינות אחרות. לאור מורכבותו וחיבתו של נושא ההגנה על קניין רוחני, כדאי להכיר את הכללים העיקריים הנוגעים להגנה על זכויות קניין רוחני בסין. כן מומלץ להקפיד על מספר חוקי "עשה" ו"אל תעשה", כדי להגביר את הסיכוי לקבלת הגנה בעלת משמעות והמנעות מטעויות נפוצות הנעשות על ידי חברות זרות הנכנסות לסין.

להלן תמצית פירוט זכויות הקניין הרוחני המרכזיות המוכרות והמוגנות בסין ואופן ההגנה עליהן:

הזכות	על מה הזכות מגנה?	האם יש חובות רישום?	תקופת ההגנה
פטנט (Invention Patent)	מגן על אמצאות שהן חדשות, מהוות התקדמות משמעותית ביחס לידע הקודם ואינן מובנות מאליהן.	כן	מקנה הגנה לתקופה המתחילה ממועד הרישום והענקת הזכות ומסתיימת לאחר חלוף 20 שנים ממועד הגשת הבקשה.
מודל/מדגם תועלת (Utility Model)	מגן על אמצאות, אך מעניק הגנה מופחתת ומחיל רף נמוך יותר של דרישות לכשירות לרישום לעומת פטנט.	כן	מקנה הגנה לתקופה המתחילה ממועד הרישום ומסתיימת לאחר חלוף 10 שנים ממועד הגשת הבקשה.
מדגם (Design Patent)	מגן על צורה, דפוס או שילוב שלהם, אשר הם חדשים ובעלי ערך אסתטי.	כן	מקנה הגנה לתקופה המתחילה ממועד הרישום ומסתיימת לאחר חלוף 10 שנים ממועד הגשת הבקשה.
סימן מסחר	מגן על סימן נראה לעין, לרבות סימן תלת-מימדי, אשר יכול לשמש לזיהוי מקור של טובין או שירותים.	כן - רק סימן מסחר מוכר היטב זוכה להגנה ללא רישום	תקופת ההגנה הראשונית היא 10 שנים ממועד הרישום; ניתן לחידוש לתקופות נוספות של 10 שנים כל אחת ואין מגבלה על מספר החידושים.
זכות יוצרים	מגנה על יצירות מקוריות וגם תוכנות מחשב מוגנות במסגרת זכות יוצרים.	לא - אך הרישום מומלץ	משך חיי היוצר + 50 שנים; במקרה של יצירה שאינה שייכת לאדם אלא לארגון או חברה - 50 שנים ממועד פרסום היצירה.

אכיפת זכויות קניין רוחני בסין אפשרית גם דרך ערכאות משפטיות וגם דרך מנגנונים מינהליים. מאמצי האכיפה עדיין דורשים שיפור, אך גם בהיבט זה של פעילות הקניין הרוחני בסין חל שיפור רב וכיום חברות זרות יכולות לאכוף זכויות קניין רוחני בסין באופן אפקטיבי למדי.

על-מנת להקטין את הסיכונים הכרוכים בפעילות בסין והגדלת הסיכוי להגנה אפקטיבית על זכויות קניין רוחני בסין, כדאי להתייחס לשוק הסיני, ולהגנה על קניין רוחני בסין, ברצינות ובעומק המתחייבים מהיותו שוק מרכזי עבור חברות ישראליות כיום. יש להקפיד על בניית אסטרטגיית רישום והגנה מושכלת עוד בטרם הכניסה לשוק הסיני ולהתחיל בהליכי רישום זכויות מוקדם ככל שניתן. כמו כן, יש לקחת בחשבון את הצורך במשרד עורכי פטנטים סיני לשם הגשת בקשות לרישום זכויות קניין רוחני בסין.

נושאים אלה, כמו גם נושאים והיבטים אחרים הנוגעים לקניין רוחני, מכוסים ביתר הרחבה בהמשך חוברת זו.

ישראל מכונה המודל (Utility Model) לעתים בשם "מדגם תועלת". מכיוון שהמודל קרוב במהותו לפטנט ולא למדגם (ושהוא זכות קניין רוחני שונה בתכלית), בחוברת זו נעשה שימוש בשם "מודל", וזאת על-מנת שלא ליצור בלבול אצל הקורא בין מודל לבין מדגם.

2 / מבוא

סין הינה כיום אחת מהמדינות החשובות בעולם. אין ספק כי כוחה הכלכלי של סין והשפעתה על כלכלת העולם, ובכלל זה על כלכלת ישראל, יגדלו משמעותית בעשור הקרוב.

גם הנושא של הגנה על זכויות קניין רוחני קיבל תאוצה והפך ל"נושא חם" בסין בשנים האחרונות. מחד, משטר הקניין הרוחני בסין עדיין אינו תקיף דיו לטעמם של רבים - בעיקר במישור האכיפה. מאידך, תחום הקניין הרוחני נהנה בשנים האחרונות מרוח גבית מכיוון הממשלה הסינית, אשר לה תכנית שאפתנית ומאסיבית להפוך את הכלכלה הסינית לכלכלה מבוססת ידע וטכנולוגיה, ולמובילה עולמית בידע וטכנולוגיה עד 2020. בין היתר, הממשלה הסינית מציעה כיום לאזרחים סינים תמריצים כספיים ואחרים להגשת בקשות לרישום פטנטים.

בשנים האחרונות ניתן לראות שיפור ושינוי דרמטי בגישה כלפי זכויות קניין רוחני בחקיקה ובפסיקה בסין. מנקודת פתיחה בה זכויות כאלה לא היו קיימות בחוק, למצב בו נקבעו חוקים אך לא נאכפו. בשנים האחרונות ישנה הבנה כי יש אינטרס לאומי באכיפת זכויות קניין רוחני. כיום, קיימת אכיפה אפקטיבית למדי בבתי המשפט ורשויות המדינה בסין וחברות סיניות מכירות בחשיבות הקניין הרוחני כנכס אסטרטגי ליצירת יתרון תחרותי ושואפות לבנות פורטפוליו חזק ואכיף של זכויות קניין רוחני.

על אף שעדיין ניתן למצוא מקרים רבים של זיוף מוצרים והפרת פטנטים וזכויות יוצרים בקרב התעשייה המקומית ובעיקר בתעשייה שאינה עתירת ידע, המהלכים שביצע השלטון הסיני בשנים האחרונות מלמדים כי מדובר בשינוי מהותי ושורשי בתפיסה הסינית את הנושא של הגנה על זכויות קניין רוחני. שינוי זה כבר החל להשפיע באופן דרמטי על האופן שבו על חברות זרות, ובכלל זה חברות ישראליות, להתנהל ולבנות אסטרטגיות לחדירה ולצמיחה בשוק הסיני - בעיקר בתחומים עתירי ידע.

חוברת זו נכתבה עבור היצואן ואיש העסקים הישראלי, ונועדה להוות מבוא לנבכי עולם הקניין הרוחני בסין, וכלי מסייע שמטרתו לספק מידע בסיסי וראשוני לגבי הגנה על זכויות קניין רוחני בסין. בחוברת זו מובאים הנושאים העיקריים הנוגעים להגנה על זכויות קניין רוחני בסין, אליהם צריכים להיות מודעים יחידים וחברות ישראלים המבקשים לפעול בסין. ההתייחסות לנושאים הנכללים בחוברת זו נעשית באופן מתומצת, המאפשר התמצאות והבנה ראשונית לגבי הפעולות האפשריות והנדרשות בדרך להשגת הגנה על זכויות קניין רוחני בסין.

3/למה לטרוח להגן על זכויות קניין רוחני בסין?

סין מגנה כיום על זכויות קניין רוחני של חברות זרות

סין התאימה את המשפט המקומי שלה לאמנות הבינלאומיות המרכזיות בתחום ההגנה על זכויות קניין רוחני, דבר שהביא ליצירת מסגרת משפטית מקיפה להגנה על קניין רוחני, הן זר והן מקומי. מנקודת מבט בינלאומית, רבים מהעקרונות הבסיסיים שעליהם נשענים דיני הקניין הרוחני בסין זהים, או דומים לאלה שנהוגים בשיטות משפט מערביות - ובכלל זה בישראל (נראה טבלה השוואתית סין-ישראל בסוף חוברת זו). עם זאת, ישנם הבדלים מסוימים בחקיקה, באכיפה ובפרקטיקה העסקית - וכמובן הבדלים תרבותיים - המכתיבים התנהלות שונה מעט בסין בהיבטים מסוימים מזו שלה אנו מורגלים בישראל.

מדוע על חברות ישראליות להגן על זכויות קניין רוחני בסין?

סין מובילה כיום בעולם במונחי מספר הבקשות לרישום פטנטים וסימני מסחר המוגשות מדי שנה. גם מערך ההגנה על זכויות קניין רוחני בסין משתפר משנה לשנה.

בשנת 2010, הוגשו למשרד הפטנטים הסיני למעלה מ-1.6 מיליון בקשות לרישום פטנטים, מודלים ומדגמים. משרד סימני המסחר הסיני קיבל ב-2011 יותר ממיליון בקשות לרישום סימני מסחר. באותה שנה הוגשו למערכת בתי המשפט בסין למעלה מ-50,000 תביעות בנושא קניין רוחני.

כל חברה שרואה עצמה פעילה בזירה הגלובלית, ועל אחת כמה וכמה במדינה מבוססת יצוא כמו ישראל, אינה יכולה להרשות לעצמה להתעלם מהשוק הסיני. המשמעות של השינויים הדרמטיים שתוארו למעלה היא כי כיום, על-מנת להבטיח הישרדות לאורך זמן ותחרותיות בשוק הסיני, חברות ישראליות, קטנות כגדולות, חייבות להתחשב באספקטים של קניין רוחני בפעילותן בסין, ולתכנן אסטרטגיית קניין רוחני לשוק הסיני. בהקשר זה יש לזכור שמרגע שהתקבלו זכויות קניין רוחני, הן מעניקות הגנה לעווח ארוך (20 שנים לפטנט ומעבר לכך לסימן מסחר חכות יוצרים), ולכן רישום זכויות חייב להילקח בחשבון בבניית אסטרטגיה לעווח ארוך. המסקנה העולה מהאמור היא כי כל חברה המנהלת עסקים בסין, וכן חברה שעדיין לא עושה כן אך אשר סין עשויה להיות שוק עתידי פוטנציאלי עבורה, צריכה לשקול לעשות שימוש פעיל במערך ההגנה על זכויות קניין רוחני בסין, וזאת ככלי אסטרטגי.

הערה: הגשת בקשות לרישום זכויות קניין רוחני הינה חיונית בטרם השקת מוצר חדש. לנוכח גודלו וחשיבותו של השוק הסיני לכל חברה בעלת חזון גלובלי, התעלמות מהצורך להגן על זכויות קניין רוחני בסין עלולה להביא לאובדן זכויות ונתח שוק, כאשר מתחרים מקומיים ובינלאומיים מהירים ינצלו את העדר ההגנה בסין כדי להיכנס לשוק הסיני עם מוצר זהה.

ללא הגנה מתאימה על זכויות הקניין הרוחני, אין לחברה זרה כל דרך אפקטיבית לעצור מתחרים ולמנוע מחיקויים מלהציף את השוק, שכן ללא זכויות קניין רוחני ברורות הגנה חיקויים הינם חוקיים לחלוטין. התוצאה - אובדן שוק חשוב, ונזק כלכלי ניכר. בנוסף, מוצרים יכולים להיות מיוצרים באופן חוקי בסין, אך להיחשב כמפרי זכויות קניין רוחני במדינות אחרות (למשל כאשר המוצרים עושים שימוש בסימן מסחר של אחר הרישום במדינה מסוימת אך לא רשום בסין), ועלולים למצוא את דרכם לשווקים אלו ובכך להוות תחרות למוצר המקורי במדינות אחרות.

בניית אסטרטגיית קניין רוחני לשוק הסיני

ככל שתהליך הפיתוח הכלכלי של סין ושילובה בכלכלה העולמית מתקדמים, יותר ויותר חברות זרות מגיעות לסין בחיפוש אחר הזדמנויות עסקיות. חברות ישראליות המבקשות לפעול בסין חייבות להבין כי זכויות קניין רוחני הן נכס אסטרטגי חשוב ונדבך מרכזי בהגנה על האינטרסים העסקיים שלהן. הגשה של בקשות לרישום זכויות קניין רוחני בסין ובעלות על זכויות קניין רוחני רשומות תעניק לחברות ישראליות יתרון מהותי בפעילות עסקית בסין. לכן, אסטרטגיה אקטיבית של הגשת בקשות לרישום זכויות קניין רוחני בסין, כחלק מאסטרטגיית קניין רוחני כוללת, הינה חיונית בסין.

חברה המעוניינת לפעול בסין תוך הגנה מקסימאלית על הקניין הרוחני שלה צריכה לקחת בחשבון את הצעדים הבאים: הבנת מערכת ההגנה על קניין רוחני בסין; פעולות להגנה על קניין רוחני באמצעות הגשת בקשות לרישום זכויות קניין רוחני אצל הרשויות המתאימות; אכיפת זכויות קניין רוחני באמצעות נקיטה באמצעים אדמיניסטרטיביים; הגשת תביעות לבתי המשפט בסין כנגד מפריים של זכויות קניין רוחני; מסחור פורטפוליו של פטנטים וזכויות קניין רוחני אחרות; הגנה על סודות מסחריים באמצעות הסכמי סודיות; מניעת הפצת מוצרים מפריים באמצעות רשויות המכס.

4/קניין רוחני בסין

פעילות בתחום הקניין הרוחני בסין

ביטוי למגמת חיזוק ההגנה על קניין רוחני בסין, ניתן לראות בנתונים המפורסמים על-ידי הממשל הסיני. על פי נתונים רשמיים, בשנת 2018 הוגשו בסין 1.63 מיליון בקשות פטנט (גידול של 33.6% ביחס לשנת 2017), והוענקו 961,000 פטנטים (גידול של 17.9% ביחס לשנת 2017). למעלה מ-17,000 בקשות פטנט בינלאומיות (PCT) הוגשו למשרד הפטנטים הסיני בשנת 2018 (גידול של 35.3% ביחס לשנת 2017).

ברישום סימני מסחר בסין ניתן לראות מגמת גידול דומה. בשנת 2018 הוגשו בסין 1,072,087 בקשות לרישום סימני מסחר - יותר מבכל מדינה אחרת בעולם. עד סוף שנת 2018 הוגשו למשרד סימני המסחר בסין כ-8,295,000 בקשות לרישום סימני מסחר, וכ-5,628,000 סימני מסחר נרשמו. נכון לסוף שנת 2018 היו רשומים בפנקס סימני המסחר בסין כ-4,604,000 סימני מסחר.

נתונים אלה מלמדים על החשיבות הגוברת והולכת של קניין רוחני בסין, ועל השימוש בו כמכשיר למימוש אסטרטגיה בינלאומית בקרב חברות סיניות.

אילו זכויות קניין רוחני מוכרות בסין

זכויות קניין רוחני מוכרות בסין משנת 1979. כיום לסין מערכת מקיפה של הגנה על זכויות קניין רוחני. חקיקת הקניין הרוחני בסין עברה רביזיה מקיפה לאחר הצטרפותה של סין לארגון הסחר העולמי (WTO), במטרה להתאים אותה לדרישות הארגון ולאמנות הבינלאומיות אליהן הצטרפה סין.

זכויות הקניין הרוחני המרכזיות המוכרות בסין הן פטנטים (כולל פטנטים על אמצאות, מודלים ומדגמים), סימני מסחר וזכויות יוצרים. בהתאם, שלושת חוקי הקניין הרוחני המרכזיים בסין הם: חוק הפטנטים, חוק סימני מסחר וחוק זכות יוצרים. החוק לאיסור תחרות בלתי-הוגנת מספק הגנה מוגבלת לסימני מסחר שאינם רשומים, לאריזות מוצרים, חוזי מוצרים (Trade Dress) ולסודות מסחריים. גם עיצוב ותכנון מעגלים משולבים חנים חדשים של צמחים ניתנים להגנה בסין.

מהן זכויות הקניין הרוחני ועל מה הן מגנות?

ככלל זכויות קניין רוחני מגנות על נכסים שאינם מוחשיים, ומעניקות זכות שלילית לבעליהן (דהיינו האפשרות למנוע מאחרים לעשות שימוש בלתי-מורשה בזכות).

פטנט²: לפי החקיקה הסינית, פטנט מגן על אמצאות, אשר מוגדרות בחוק הפטנטים הסיני כפתרונות טכניים וטכנולוגיים חדשים לגבי מוצר, תהליך או שיפור שלהם. כדי לזכות להגנת פטנט, על האמצאות להיות חדשניות, להראות צעד אמצאתי ולהיות ניתנות ליישום תעשייתי.

מודל (Utility Model): מגן גם הוא על אמצאות, שהן פתרונות טכניים למבנהו או לצורתו של מוצר, המתאימים ליישום פרקטי. מקנה הגנה מופחתת מפטנט ונדרש לעמוד בתנאי רישום קלים יותר.

מדגם: מגן על עיצובים חדשים של צורה חיצונית של מוצר, דפוס או שילוב שלהם, אשר להם ערך אסתטי ושהם ניתנים ליישום תעשייתי.

סימן מסחר: סימן ויזואלי, לרבות סימן תלת-מימדי, המשמש לזיהוי מקור של טובין או שירותים וזיהויים עם יצרן/ספק מסוים (בעל הסימן).

זכות יוצרים: מגנה על זכויות של יוצרים ביצירות מסוגים שונים, לרבות יצירות ספרותיות, אומנותיות, קולנועיות ועוד. גם תוכנת מחשב מוגנת בזכות יוצרים.

חברה זרה חייבת לרשום את הפטנטים וסימני המסחר שלה אצל הרשויות המתאימות על מנת שאלה יהיו אכיפות בסין. לעומת זאת, אין חובה לרשום זכות יוצרים ע"מ ליהנות מהגנה בסין, אם כי רישום זכות יוצרים עשוי להקל על פעילות אכיפה.

² חוק הפטנטים הסיני מגדיר אמצאות, מודלים ומדגמים כסוגים שונים של פטנטים. בחוברת זו, כל אימת שמדובר על "פטנט" הכוונה היא להוראות שחלות על כל שלושת סוגי הזכויות. היכן שיש לבצע אבחנה בין הסוגים תהיה התייחסות ספציפית ל"פטנט על אמצאה", "מודל" או "מדגם".

5/המסגרת החוקית

בשנת 1979 החל הממשל הסיני, בו זמנית, בניסוח וחקיקת חוק הפטנטים, חוק סימני המסחר וחוק זכות יוצרים.

חוק הפטנטים של סין נחקק בשנת 1984 ומאז עודכן שלוש פעמים, ב-1992, ב-2000 ולאחרונה ב-2008. בעדכונים אלה הורחב היקף ההגנה הניתן לפטנטים רשומים, והחל מאוקטובר 2009 נהוג בסין סטנדרט חדשנות אבסולוטי (Absolute Novelty). על פי החוק בנוסחו הנוכחי, על מנת שאמצאה תיחשב כחדשה, עליה להיות כזו שאינה חלק מידע קודם³ (Prior Art), או שהוגשה בקשה לגבייה למשרד הפטנטים הסיני לפני מועד הגשת הבקשה (וללא קשר לשאלה איזו בקשה התפרסמה קודם לכן), בין אם על ידי אותו מגיש ובין אם על ידי אחר (בעבר רק על ידי אחר). נקודה זו חשובה בעיקר למי שמעוניינים להגיש גם בקשה לרישום פטנט וגם בקשה לרישום מודל כדי ליהנות מהגנה ומיכולת אכיפה מהר יותר (ולו חלקית) - בעוד שבעבר היה ניתן להגיש הבקשות בזמנים שונים, כיום ניתן להגיש בקשה לרישום פטנט ובקשה לרישום מודל על אותה אמצאה אך ורק בו זמנית. זהו שינוי של המצב המשפטי ביחס לנוסח הקודם של החוק בסין, אשר קבע כי גם שימוש קודם במדינה זרה באמצאה שעליה הוגשה בקשת פטנט בסין לא נחשב כשולל חדשנות אמצאתית ואינו מונע רישום פטנט על אותה אמצאה בסין - מצב לא הגיוני ולא רצוי.

חוק העונשין הסיני מ-1979 אסר על זיוף סימן מסחר של אחר. חוק סימני המסחר עצמו נכנס לתוקף בשנת 1982 ולאחר מכן עודכן בשנת 1993 ובשנת 2001. בשנים 2001-2002 פעלה סין באופן אקטיבי לעדכון חוק סימני המסחר הסיני והתקנות שהותקנו מכוחו ולהבאתם לסטנדרט בינלאומי. כעת עמל הממשל הסיני על העדכון השלישי לחוק סימני המסחר. החוק משנת 2001 הרחיב את ההגנה והכיר גם בסימנים שיתופיים (Collective Marks), סימנים מאשרים (Certification Marks) וסימנים תלת-מימדיים.

חוק זכות יוצרים נחקק לראשונה בסין ב-1990 ועודכן ב-2001 וב-2010.

החוק לאיסור תחרות בלתי הוגנת של סין מעניק הגנה מסוימת לסימני מסחר שאינם רשומים, אריזות, חוזי מוצר וסודות מסחריים. זנים חדשים של צמחים מוגנים בסין החל משנת 1997. עיצוב ותכנון של מעגלים משולבים מוגן בסין החל משנת 2001.

חוקי הקניין הרוחני המרכזיים בסין

המסגרת החוקית במסגרתה מוגנות זכויות קניין רוחני בסין מבוססת בעיקרה על שלושה חוקים מרכזיים: חוק הפטנטים, חוק סימני מסחר וחוק זכות יוצרים. מספר רב של תקנות, כללים ואמצעים מנהלתיים הותקנו על ידי ועדות הפרלמנט הסיני, מועצת המדינה ומשרדי הממשל השונים. גם החוזרים, חוות הדעת וההודעות שהוציא בית המשפט העליון בסין מהווים חלק מהמסגרת החוקית האמורה.

להלן החוקים, התקנות והנהלים העיקריים החלים על זכויות הקניין הרוחני השונות בסין:

- פטנטים: חוק הפטנטים; תקנות ליישום חוק הפטנטים.
- סימני מסחר: חוק סימני המסחר; תקנות ליישום חוק סימני המסחר.
- זכות יוצרים: חוק זכות יוצרים; תקנות ליישום חוק זכות יוצרים; תקנות להגנה על תוכנות מחשב.
- סודות מסחריים: חוק לאיסור תחרות בלתי הוגנת.
- זני צמחים חדשים: תקנות להגנה על זני צמחים חדשים.
- תכנון ועיצוב של מעגלים משולבים: תקנות להגנה על תכנון ועיצוב של מעגלים משולבים.
- תרופות: חוק מינהל התרופות; תקנות ליישום חוק מינהל התרופות.
- מכס: תקנות להגנת מכס על זכויות קניין רוחני.
- כללי: החלקים הרלוונטיים להגנה על קניין רוחני בחוק העונשין וכן העקרונות הכלליים של הדין האזרחי הסיני.

³ בהגדרת ידע קודם נכללים כל ידע או טכנולוגיה הידועים לציבור בסין או בחו"ל לפני מועד ההגשה, בין אם עקב מסמך פומבי שפורסם ובו פורטו הידע או הטכנולוגיה הרלוונטיים (ובכלל זה בקשה שהוגשה בכל מדינה שהיא לרישום פטנט אחרת - ובלבד שפרטי האמצאה בבקשה פורסמו לציבור) ובין אם עקב שימוש פומבי בטכנולוגיה.

אמנות בינלאומיות להגנה על זכויות קניין רוחני אשר סין הינה צד להן המסגרות הבינלאומיות המרכזיות אליהן הצטרפה סין בתחום ההגנה על זכויות קניין רוחני הן:

- סין חברה בארגון העולמי לקניין רוחני (WIPO) משנת 1980.
- סין עיצבה את דיני הקניין הרוחני שלה סביב ההסכם על היבטי סחר של זכויות קניין רוחני (TRIPS) והאמנות הבינלאומיות האחרות אליהן הצטרפה.
- החל משנת 1984 סין קיבלה על עצמה את עקרונות אמנת פאריס להגנה על קניין תעשייתי והינה חברה מלאה באמנה החל משנת 1985.
- בשנת 1989 הצטרפה סין להסכם מדריד בדבר רישום בינלאומי של סימני מסחר.
- סין חברה באמנת ברן להגנה על יצירות ספרותיות ואומנותיות משנת 1992
- סין חברה באמנה לשיתוף פעולה בפטנטים (PCT) משנת 1994.

סין חברה גם באמנות בינלאומיות נוספות בתחום הקניין הרוחני:

האמנה לקניין רוחני בהקשרים של מעגלים משולבים, אמנת זכות היוצרים האוניברסאלית, הסכם ניצה בדבר סיווג בינלאומי של סחורות ושירותים למטרות רישום סימנים, אמנת בודפשט להכרה בינלאומית בהפקדה של מיקרואורגניזמים למטרות פרודקציה פטנטים, הסכם לוקרנו על כינון סיווג בינלאומי של עיצוב תעשייתי והסכם שטרסבורג בנוגע לסיווג בינלאומי של פטנטים ובאמנה בינלאומית להגנה על זנים חדשים של צמחים.

המוסדות המעורבים בהגנה על זכויות קניין רוחני בסין

להלן הגופים והמוסדות המעורבים בהגנה על זכויות קניין רוחני בסין:⁴

- משרד הקניין הרוחני הלאומי (SIPO – State Intellectual Property Office);
- משרד סימני המסחר - יחידה של המינהל המדינתי לתעשייה ומסחר (SAIC – State Administration for Industry and Commerce);
- מינהל זכות היוצרים הלאומי של סין (NCAC – National Copyright Administration of China);
- המינהל הכללי של המכס;
- משרדי ממשלה שונים, ובכלל זה: המשרד לביטחון הציבור, משרד המסחר (MOFCOM – Ministry of Commerce), משרד התרבות, משרד החקלאות ומשרד היערנות;
- המינהל המדינתי למזון ותרופות (SFDA – State Food and Drug Administration);
- המינהל הכללי לפיקוח על איכות, בדיקה והסגר (AQSIQ – Administration of Quality, Supervision, Inspection and Quarantine).

לחלק מגופים אלה יש משרדים מקומיים בפרובינציות השונות של סין, האחראים על ביצוע נושאים שבתחום האחריות ברמה המקומית. גופים מקומיים אלה אחראים, בין היתר, על אכיפה אדמיניסטרטיבית של זכויות קניין רוחני בסין, וניתן לפנות אליהם במקרה שבו מתבצעת הפרה של זכות קניין רוחני בטריטוריה שבסמכותם. חשוב להבין שלא לכל אחד מהגופים יש משרדים מקומיים בפריסה זהה, ויכולה להיות טריטוריה שבה לאחד הגופים האמורים יש משרד מקומי ואילו לאחר אין. לכן, חשוב לבצע את פעילות האכיפה האמורה באמצעות אנשי מקצוע מתאימים, אשר לעתים נהנים גם מקשר ישיר עם הרשויות המקומיות הרלוונטיות. נרחיב עוד על אפשרויות האכיפה של זכויות קניין רוחני בהמשך חוברת זו.

⁴ משרד הקניין הרוחני הלאומי (SIPO), אשר הוקם בשנת 1998, אחראי על הענקת פטנטים, רישום עיצובים של מעגלים משולבים, אכיפת פטנטים ובאמצעות משרדי SIPO המקומיים הפזורים ברחבי בסין בכל פרובינציה ובערים מרכזיות) וכן על תיאום בינלאומי בנושאים הקשורים בזכויות קניין רוחני בין הממשל הסיני ורשויות אחרות בסין לבין ארגונים בינלאומיים ורשויות במדינות אחרות.

מערכת בתי המשפט בסין

מערכת בתי המשפט הסינית כוללת, בנוסף לבית המשפט העליון של העם, 32 בתי משפט גבוהים, 409 בתי משפט בדרג הביניים ו-3,000 בתי משפט בדרג הבסיס (אלה מכונים "בית המשפט הראשוני של העם"). בסך הכל מכהנים במערכת בתי המשפט בסין כ-190,000 שופטים.

ב-1998 הועברה הסמכות לדון בתיקים אזרחיים הקשורים בזכויות קניין רוחני לבתי המשפט בדרג הביניים. על מנת להבטיח שיפוט איכותי בנושאי קניין רוחני, מופנים תיקים שבבסיסם זכויות קניין רוחני ל"ערכאת שיפוט ייעודית" - לא כל בתי המשפט בדרג הביניים מוסמכים לדון בתיקי קניין רוחני, אלא רק בתי משפט ספציפיים שהוסמכו לכך על ידי בתי המשפט הגבוהים (זאת לאור העובדה שלא בכל בית משפט היו שופטים שהיו בעלי ניסיון נדרש). בשנים האחרונות, לאור הגידול העצום במספר התיקים הקשורים בזכויות קניין רוחני, בעיקר בנוגע לזכויות יוצרים וסימני מסחר, הוסמכו גם בתי משפט מסוימים בדרג הבסיס לדון בתיקים מסוג זה. על מנת לטפל ביעילות בתיקים על הפרת זכויות קניין רוחני, הקימו רוב בתי המשפט העוסקים בתביעות בזכויות קניין רוחני חטיבות ייעודיות לטיפול בתביעות מסוג זה.

סוג נוסף של הליכים בנושאי קניין רוחני הנדונים בבתי המשפט בסין הם תיקי ליטיגציה אדמיניסטרטיביים. תיקים אלה הם, מבחינה מהותית, ערעורים על החלטות של רשויות אדמיניסטרטיביות בנוגע לרישום זכויות קניין רוחני: ערעורים על החלטות מועצת הבחינה מחדש של פטנטים (Patent Re-examination Board) של משרד הפטנטים הסיני בנוגע לכשירות ותוקף של פטנט, וכן ערעורים על החלטות מועצת הבחינה והשיפוט של סימני מסחר (Trademark Review and Adjudication Board) של המינהל המדינתי לתעשייה ומסחר בנוגע לכשירות ותוקף של סימן מסחר. למרות שמהותית מדובר בערעור, מבחינה פורמלית לא מוגש ערעור ולא מדובר בהליך חוקי של ערעור. בפועל מוגשת תביעה אזרחית נגד הגופים המינהליים הללו. תביעות מסוג זה ניתן להגיש לבית המשפט בדרג הביניים מס' 1 בבייג'ינג (Beijing No.1 Intermediate People's Court). ערעורים על החלטות בית המשפט בדרג הביניים מס' 1 בבייג'ינג ניתן להגיש לבית המשפט הגבוה בבייג'ינג (Beijing High People's Court). החלטות בית המשפט הגבוה בבייג'ינג בתיקים אלה הינן סופיות ואינן ניתנות לערעור.

6/ פטנטים על אמצאות, מודלים ומדגמים

לאילו גופים מוגשות בקשות לרישום פטנטים בסין?

למשרד הקניין הרוחני הסיני (SIPO) יש שתי חטיבות: משרד הפטנטים ומועצת הבחינה מחדש של פטנטים. משרד הפטנטים מקבל ובוחן בקשות לרישום פטנטים ולרישום תכנון/עיצוב של מעגלים משולבים. מועצת הבחינה מחדש של פטנטים מטפלת בבקשות לבחינה מחדש של בקשות פטנט, דהיינו בערעורים על החלטות משרד הפטנטים שדחו בקשה לפטנט. מועצת הבחינה מחדש של פטנטים דנה ומכריעה גם בבקשות לביטול פטנטים רשומים. משרדי פטנטים מקומיים הכפופים ל-SIPO אחראיים על אכיפה אדמיניסטרטיבית של פטנטים.

האם חברה זרה חייבת להיעזר בסוכן מקומי להגשת בקשות לרישום פטנט בסין?

חברות זרות אשר אין להן כתובת רשומה בסין חייבות להשתמש במשרד עורכי פטנטים סיני מורשה על מנת להגיש בקשות לרישום פטנטים בסין. כמוכן שמומלץ להשתמש בעורך פטנטים מקומי גם לחברות רשומות בסין. בקשת פטנט לאומית בסין חייבת להיות כתובה בשפה הסינית. היקף ההגנה שיוענק נקבע על פי תביעות הפטנט בסינית בלבד. לכן, כאשר מדובר בבקשת פטנט על אמצאה שלגביה כבר הוגשו בקשות דומות במדינות אחרות, יש להקפיד על תרגום זהיר ביותר של תביעות הפטנט משפת המקור לשפה הסינית: כדאי לוודא כי התרגום נעשה בידי גורם מקצועי מתאים, שלו גם היכרות מעמיקה עם התחום הטכנולוגי הרלוונטי (ובעיקר מונחים מקצועיים בתחום) וגם ידיעה של השפה הסינית ושל שפת המקור על בוריין. הדבר חשוב במיוחד בבקשות לרישום פטנטים ומודלים, בהן ללשון הבקשה יכולה להיות השפעה מכרעת על היקף ההגנה המוקנית.

סוגי בקשות

חוק הפטנטים הסיני מגן על שלושה סוגים של זכויות קניין רוחני: פטנטים על אמצאות, מודלים (Utility Models) ומדגמים (Designs).

המודל (Utility model) הינו זכות קניין רוחני המוענקת על אמצאה בתחום טכנולוגי, לרוב טכנית. המודל דומה באופיו לפטנט (ולכן מכונה לעתים Petty Patent), אך מקנה הגנה חלשה יותר - לרוב לתקופה קצרה יותר. היתרון במודל הוא בחינה מהירה ודרישות פחותות לרישום ביחס לפטנט. הזכות למודל קיימת במספר מדינות, ובכלל זה בסין - אך לא בישראל.

פטנטים על אמצאות ומודלים מגנים על חידושים בתחומים טכנולוגיים. ככלל, ניתן לומר כי פטנטים על אמצאות נועדו להגן על חידושים טכנולוגיים משמעותיים, בעוד שמודלים נועדו לאפשר הגנה לחידושים טכניים פשוטים יותר. פטנט על אמצאה מוענק על אמצאות בלבד, דהיינו על כל פתרון טכנולוגי חדש הנוגע למוצר, תהליך או שיפור שלהם. מודל מוענק על כל פתרון טכני חדש הקשור בצורתו או מבנהו של מוצר, או שילוב שלהם, ובלבד שהוא מתאים לשימוש פרקטי.

כיוון שכל מקרה נבחן לגופו, מוצע לפנות לגורם מקצועי הבקי בדין ובנהלים בסין על מנת לקבוע האם האמצאה כשירה להירשם כפטנט או כמודל.

מדגמים, להבדיל, אינם מגנים על אלמנטים פונקציונליים אלא על חידושים עיצוביים בלבד. מדגם מוענק לעיצוב מקורי הנוגע לצורה של אובייקט תעשייתי, דפוס או צבע של אובייקט כאמור, או כל שילוב שלהם.

לשם ההמחשה, אם יצרנו למשל מוצר חדש וחדשני שהוא סוג של פותחן קופסאות שימורים שלא היה קיים בשוק קודם לכן, על הצד הפונקציונלי, דהיינו על תכנונו והאופן שבו מבצע הפותחן את עבודתו נגן באמצעות רישום פטנט על אמצאה או רישום מודל, בעוד שעל קוי המתאר החיצוניים של המוצר נגן באמצעות רישום מדגם. בקשות לרישום פטנטים על אמצאות מפורסמות על ידי משרד הפטנטים הסיני תוך 18 חודשים ממועד הגשת הבקשה, או מוקדם יותר אם מגיש הבקשה ביקש זאת (ובתנאי שהתקיימו שנמצא כי כל מסמכי הבקשה הוגשו כראוי). מעת שבקשה פורסמה, תוכנה זמין לציבור הרחב, והיא הופכת לידע קודם המונע הגשת בקשות אחרות לרישום פטנט על אותה אמצאה.

משך תהליך הרישום

משך תהליך הרישום מעת הגשת הבקשה ועד לרישום משתנה מבקשה לבקשה ותלוי במורכבותה ובהליכים הננקטים במשרד הפטנטים במהלך בחינת הבקשה (ולמשל ככל שלבוחנים במשרד הפטנטים יש השגות על הבקשה עמן יש להתמודד), אך במוצע משך הרישום לפטנט על אמצאה הוא כ-2-3 שנים, עד שנה למודל ולמדגם גם כן עד שנה. זמנים אלה נחשבים סבירים ביותר ביחס למקובל בעולם, במיוחד לגבי מודל ומדגם - זאת בין היתר לאחר שבשנים האחרונות השקיע משרד הפטנטים הסיני משאבים עצומים בחיזוק שורותיו במאות בוחנים מיומנים נוספים.

תקופת ההגנה

ככלל, זכויות בפטנט על אמצאה, מודל או מדגם תקפות ואכיפות רק החל ממועד הענקת הזכות. על אף האמור, בקשה לרישום פטנט יכולה ליהנות מהגנה ראשונית לאחר פרסומה, אפילו אם הזכות טרם נרשמה, שכן על פי הדין בסין המבקש זכאי לקבל תשלום סביר מכל מי שמבקש לנצל את האמצאה הנתבעת בבקשה. בעל הפטנט יכול לאכוף זכות זו רק לאחר שהוענק לו פטנט, בתנאי שמי שנעשה שימוש באמצאה סירב לשלם תשלום כאמור. המשמעות היא כי מרגע שניתן פטנט, הזכות האקסקלוסיבית שהוא מעניק לבעליו חלה גם רטרואקטיבית, לתקופה שלפני הענקתו ולאחר פרסום הבקשה, אם מי שנעשה שימוש לא מורשה באמצאה ידע או היה יכול לדעת על הגשת הבקשה ופרטיה והוא סירב לשלם תשלום סביר על פי דרישת בעל הפטנט (בעל הבקשה דאז).

תקופת ההגנה לפטנט על אמצאה מתחילה במועד רישום הפטנט והענקת הזכות ומסתיימת 20 שנים לאחר מועד הגשת הבקשה לרישום. תקופת ההגנה למודל או למדגם מתחילה במועד רישום המודל או המדגם ומסתיימת 10 שנים לאחר מועד הגשת הבקשה לרישום.

לרוב, תהליך הבחינה והרישום של בקשה לרישום פטנט על אמצאה אורך 3-4 שנים ממועד הגשת הבקשה ועד לרישום, בעוד תהליך הבחינה והרישום של בקשה לרישום מודל או מדגם אורך כשנה ממועד הגשת הבקשה ועד לרישום - הכל כמובן בתנאי שהבקשה נמצאה כשירה לרישום.

כשירות של אמצאה או מודל לרישום

על מנת שאמצאה או מודל יהיו כשירים לרישום, עליהם להיות חדשים, חייב להיות בהם צעד אמצאתי ביחס לידע קודם והם חייבים להיות בעלי ישימות פרקטית.

חדשנות

תנאי לכשירות לרישום הוא שהנושא הנתבע בבקשה לרישום פטנט על אמצאה או מודל יהיו חדשים ביחס לידע הקודם. בהגדרת ידע קודם נכללים כל ידע או טכנולוגיה הידועים לציבור בסין או בחו"ל לפני מועד ההגשה, בין אם עקב מסמך פומבי שפורסם ובו פורטו הידע או הטכנולוגיה הרלוונטיים ונכלל זה בקשה שהוגשה בכל מדינה שהיא לרישום פטנט אחרת - ובלבד שפרטי האמצאה בבקשה פורסמו לציבור ובין אם עקב שימוש פומבי בטכנולוגיה. מסמך נחשב כסותר חדשנות אם הוא מגלה את כל מאפייני האמצאה הנתבעת בבקשה.

צעד אמצאתי

על מנת שאמצאה או חידוש יהיו כשירים לרישום כפטנט או כמודל, עליהם להראות צעד אמצאתי ביחס לידע הקודם. בנוגע לפטנט על אמצאה, הדרישה לצעד אמצאתי משמעה כי האמצאה חייבת להיות בעלת מאפיינים מהותיים בולטים המהווים התקדמות משמעותית ביחס לידע הקודם. בנוגע למודל, צעד אמצאתי משמעו כי המודל חייב להיות בעל מאפיינים מהותיים המהווים התקדמות ביחס לידע הקודם. ניתן לראות מהאבחנה בין השניים את הדרגה הנמוכה יותר של צעד אמצאתי הנדרשת בבקשה למודל לעומת בקשה לפטנט על אמצאה, שם נדרש שהמאפיינים המהותיים יהיו בולטים וכי ההתקדמות ביחס לידע הקודם תהיה משמעותית.

יש לציין כי בקשות לרישום מודל או מדגם אינן עוברות בחינה מהותית במסגרת הליך הרישום.

כשירות של מדגם לרישום

על מנת שמדגם יהיה כשיר לרישום על העיצוב הנתבע במסגרת הבקשה לרישום להיות חדש ביחס לידע הקודם. מסמך נחשב כסותר חדשנות אם הוא מגלה עיצוב זהה לעיצוב הנתבע בבקשה לרישום המדגם. העיצוב הנתבע צריך להיות נבדל בבירור מעיצובים קיימים בידע הקודם או שילוב מאפיינים של עיצובים קיימים בידע הקודם. בנוסף, אסור שהמדגם יעמוד בקונפליקט עם זכות משפטית של אחר אשר נרכשה כדין לפני מועד הגשת הבקשה לרישום המדגם (בפרט זכויות בסימן מסחר או זכות יוצרים).

איך להשיג הגנת פטנט בסין?

בסין נהוגה שיטה של "הראשון להגיש" (First to File), לפיה במקרה של בקשות מתחרות על אותה אמצאה, אותו מודל או אותו מדגם, יגבר מי שהגיש את הבקשה המוקדמת יותר.

על מנת להשיג הגנת פטנט בסין, על הממציא או מעבידו להגיש בקשת פטנט סינית. הבקשה חייבת להיות מוגשת לפני שהאמצאה הנתבעת בבקשה נחשפת לציבור - ובוודאי לפני תחילת שיווק או מכירה.

דין קדימה

ככל שעל אותם אמצאה או חידוש הוגשה בקשת פטנט במדינה אחרת שהיא חברה באמנת פאריס, ניתן לתבוע במסגרת בקשה המוגשת בסין תאריך דין קדימה, כפי שיפורט להלן.

דין קדימה הינו הסדר על פי אמנת פאריס, לפיו מי שהגיש בקשה לרישום זכות קניין רוחני במדינה חברה זכאי ליהנות מתאריך ההגשה המוקדם של הבקשה הראשונה בהגשת בקשות זהות במדינות חברות אחרות, ובלבד שהבקשות שלאחר הבקשה הראשונה הוגשו במסגרות הזמן שנקבעו באמנה (12 חודשים ממועד הגשת הבקשה הראשונה לגבי פטנט ומודל, שישה חודשים לגבי מדגם וסימן מסחר). בהתאם, תאריך דין קדימה הינו התאריך שבו הוגשה הבקשה הראשונה לרישום פטנט, במדינה כלשהי החברה באמנת פאריס, על האמצאה או החידוש נושא בקשת הפטנט - ובלבד שזו נעשתה במסגרת מגבלות הזמנים האמורות. ישראל וסין חתומות על אמנת פאריס.

אם בקשה מאוחרת תובעת תאריך דין קדימה מבקשה מוקדמת, ובהנחה שכל התנאים הנדרשים התמלאו, כל פרסום שהוא מאוחר למועד הגשת הבקשה המוקדמת לא ייחשב כמונע עמידה בדרישת החדשנות, זאת גם אם הוא פורסם לפני מועד הגשת הבקשה המאוחרת. בנוסף, כאשר מוגשות שתי בקשות על אותה אמצאה תגבר הבקשה שלה דין קדימה מוקדם יותר, גם אם הבקשה הוגשה מאוחר יותר מהאחרת.

בקשת פטנט בינלאומית (PCT)

דרך נוספת להשגת הגנת פטנט בסין היא באמצעות הגשת בקשת פטנט בינלאומית, על פי האמנה לשיתוף פעולה בפטנטים (PCT).

Patent Cooperation Treaty (PCT) הוא הסכם בינלאומי שמאפשר הגשת "בקשת פטנט בינלאומית", המקלה על הגשת בקשות פטנט באמצעות מתן אפשרות להגיש בקשת פטנט אחת שתקפה במדינות שונות (אך נבחנת בכל מדינה נפרדת). ישראל וסין חתומות על אמנת ה-PCT.

ניתן להגיש בקשת פטנט בינלאומית דרך כל משרד פטנטים מקבל (Receiving Office)⁵, ולאחר מכן להגיש למשרד הפטנטים הסיני בקשה לכניסה לשלב הלאומי של בקשת הפטנט בסין. על המבקש להיכנס לשלב הלאומי לא יאוחר מ-30 חודשים ממועד הגשת הבקשה הבינלאומית או ממועד הגשת הבקשה הראשונה על האמצאה במידה שנתבע תאריך דין קדימה בבקשה הבינלאומית, או תוך 32 חודשים (דהיינו באיחור של עד חודשיים) מהמועדים האמורים - בכפוף לתשלום אגרת החזרה לתוקף. מסלול הבקשה הבינלאומי סומן בחובו יתרונות רבים, ובכלל זה נוחות ההגשה וכמובן האפשרות לפרק זמן ארוך יותר (30 חודשים) בהם ניתן להגיע להחלטה סופית לגבי הגשת בקשה לרישום פטנט בסין (זאת להבדיל מ-12 חודשים בלבד במקרה של הגשת בקשת פטנט בדין קדימה).

ניתן כמובן להגיש בקשת פטנט בינלאומית גם דרך משרד הפטנטים הסיני, אשר ישמש לצורך זה כמשרד מקבל (Receiving Office), אם לפחות אחד מהמבקשים או הממציאים הם בעלי אזרחות סינית. במקרה כזה יבצע משרד הפטנטים הסיני את חיפוש הפטנט הבינלאומיים ואת הליכי הבחינה המקדמית המתחייבים על פי האמנה בכל הגשה של בקשת פטנט בינלאומית.

אמצאות שלא ניתן לקבל עליהן פטנט

על אמצאות וחיידשים בתחומים הנושאים הבאים לא ניתן לקבל הגנת פטנט או מודל בסין:

- גילויים מדעיים;
- כללים ושיטות לפעילות אינטלקטואלית;
- שיטות דיאגנוסטיות, רפואיות או כירורגיות לטיפול במחלות בגוף האנושי או בבעלי-חיים;
- זנים חדשים של צמחים ובעלי-חיים (לא כולל תהליכים לרבייה של זנים חדשים של צמחים ובעלי-חיים);
- חומרים שהושגו באמצעות שינוי גרעיני;
- עיצובים המשמשים בעיקר לסימון דפוסים, צבעים או שילובים שלהם על גבי חומר מודפס.

אמצאות של עובדים

בסין, ניתן להגיש בקשות לרישום פטנטים בשם המעביד על אמצאות שהומצאו בשירות על ידי עובדים (Service Inventions). החוק הסיני קובע כי אמצאות אלה יהיו קניין המעביד אם הומצאו על ידי עובד במהלך מילוי תפקידו, או תוך שימוש בעיקר במשאבים של המעביד (תרגום המינוח בחוק הסיני הוא "Material and Technical conditions of an Employer"). במצב כזה, המעביד נדרש לשלם לעובד "פרס", וככל שהאמצאה מנוצלת מסחרית גם "שכר ראוי" המשקף את התועלת הכלכלית, התרומה והרלוונטיות של האמצאה לעסקי המעביד.

לחברות המנהלות פעילות בסין (בעיקר חברות המנהלות פעילות מחקר ופיתוח בסין - אך לא רק) מומלץ להגיע להסכמה מראש מול העובדים לגבי סוג וסכום הפרס והשכר הראוי על תרומה לאמצאה והזמן והאופן להענקתם. לרוב, הסכמה זו תהווה חלק אינטגרלי מהסכם ההעסקה הסטנדרטי. בהעדר הסכמה כאמור, התקנות ליישום חוק הפטנטים קובעות הסדר פרס ושכר ראוי אשר חלים על היחסים בין עובד למעביד כברירת מחדל.

הנושא של אמצאות בשירות צריך להילקח בחשבון גם במשא ומתן מול יישות סינית לקראת הסכם הכולל הענקה של שירותי מחקר ופיתוח. בהסכם כזה מומלץ לקבוע מראש מי מהצדדים ישא בעלויות תשלום הפרס והשכר הראוי לעובדים המעורבים, וכן לקבוע תנאי המחייב את הצד העוסק במחקר ופיתוח להגיע להסכמים מתאימים עם עובדיו העוסקים בפעילות מחקר ופיתוח בסין.

העברת זכויות בפטנט ורישיון

ניתן להעביר לאחר זכויות בבקשת פטנט תלויה ועומדת או בפטנט רשום. כל העברת זכויות כאמור חייבת ברישום במשרד הפטנטים. ההעברה תקפה החל ממועד רישומה במשרד הפטנטים. כאשר ההעברה הינה ממעביר שהוא יישות סינית לנעבר שהוא יישות זרה, ההעברה כפופה לרישום, ובמידת הצורך לקבלת אישור, מטעם הרשויות הרלוונטיות (משרדי מסחר מקומיים של הממשלים הפרובנציאליים).

⁵ רשות הפטנטים בישראל משמשת כ"משרד מקבל" לגבי בקשות פטנט בינלאומיות היכן שהמבקש או לפחות אחד הממציאים הינו אזרחי ישראל או חברה ישראלית.

בעל פטנט רשום יכול גם לתת לאחרים רישיון לשימוש באמצאה המוגנת בפטנט. יש לרשום רישיון שהוענק בפטנט רשום באמצעות הפקדת הסכם בכתב במשרד הפטנטים תוך שלושה חודשים ממועד העסקה. עקרונית אין כל סנקציה על אי-עמידה בדרישה זו, ובפועל ניתן לרשום את הרישיון גם לאחר חלוף תקופת שלושה החודשים. הימנעות מרישום אינה שוללת את תוקף הרישיון, אך יוכלה למנוע העברת כספים מסין החוצה כתשלום עבור הרישיון, שכן העברת כספים כאמור מחייבת הצגת מסמך המעיד על רישום הרישיון. רישיון רשום הינו גם תנאי למתן אפשרות לבעל הרישיון לנקוט בפעולות מינהליות נגד מפריס (אפשרי אם הרישיון הינו אקסקלוסיבי).

רישיונות כפייה

בעלי פטנט זרים צריכים להיות מודעים לאפשרות של הענקת רישיונות כפייה על פי חוק הפטנטים הסיני⁶. עם זאת, יש לציין כי רישיונות כפייה בטכנולוגיות של חברות זרות אינם שכיחים. הכלל החשוב ביותר מאפשר הענקת רישיונות כפייה אם חלפו לפחות שלוש שנים ממועד הענקת הפטנט ולפחות ארבע שנים ממועד הגשת הבקשה לרישום, מבלי שבעל הפטנט ניצל אותו או כאשר הוא נוצל באופן שאינו מספק, זאת מבלי שבעל הפטנט סיפק סיבה טובה לכך. על פי התקנות ליישום חוק הפטנטים, בעל פטנט ייחשב כמי שאינו מנצל את הפטנט באופן מספק אם הוא אינו נענה לביקוש המקומי למוצר או לתהליך נושא הפטנט (למשל באמצעות רישוי ו/או ייצור). רישיונות כפייה אפשריים גם מטעמים של "מצב חירום לאומי" או "בריאות הציבור", לניצול פטנטים שתלויים בפטנט שלגביו ניתן רישיון כפייה או מטעמים הנובעים מחוקי ההגבלים העסקיים.

אגרות רשמיות לביצוע פעולות מרכזיות⁷

בקשה לרישום פטנט על אמצאה:

- הגשת בקשה לרישום או בקשה לכניסה לשלב הלאומי בסין של בקשת פטנט בינלאומית: 950 רנמינבי⁸ (כ-150 דולר ארה"ב⁹).
- בקשה לבחינה מהותית: 2,500 רנמינבי (כ-400 דולר ארה"ב).
- דמי רישום (אחזקת פטנט רשום): 900 רנמינבי לשנה (כ-140 דולר ארה"ב) בשנים 1-3; 1,200 רנמינבי לשנה (כ-190 דולר ארה"ב) בשנים 4-6; 2,000 רנמינבי לשנה (כ-320 דולר ארה"ב) בשנים 7-9; 4,000 רנמינבי לשנה (כ-640 דולר ארה"ב) בשנים 10-12; 6,000 רנמינבי לשנה (כ-960 דולר ארה"ב) בשנים 13-15; 8,000 רנמינבי לשנה (כ-1,270 דולר ארה"ב) בשנים 16-20.
- תשלום דמי הרישום מתחיל מהשנה בה נרשם הפטנט. אין חובת תשלום רטרואקטיבי על השנים שחלפו מעת הגשת הבקשה לרישום הפטנט ועד לרישום. לדוגמא, אם הפטנט נרשם בשנה הרביעית לאחר הגשת הבקשה לרישום, דמי הרישום הראשונים יהיו אלה של שנה 4, דהיינו 2,000 רנמינבי, החובה לשלם את דמי הרישום מדי שנה תמשיך לחול במשך 16 שנים נוספות (שנים 5-20) ואין חובה לשלם על השנים 1-3 שקדמו לרישום.

בקשה לרישום מודל או מדגם:

- הגשת בקשה לרישום או בקשה לכניסה לשלב הלאומי בסין של בקשת פטנט בינלאומית (רלוונטי למודל בלבד - לא למדגם): 500 רנמינבי (כ-80 דולר ארה"ב).
- דמי רישום (אחזקת פטנט רשום): 600 רנמינבי לשנה (כ-100 דולר ארה"ב) בשנים 1-3; 900 רנמינבי לשנה (כ-140 דולר ארה"ב) בשנים 4-5; 1,200 רנמינבי לשנה (כ-190 דולר ארה"ב) בשנים 6-8; 2,000 רנמינבי לשנה (כ-320 דולר ארה"ב) בשנים 9-10. גם כאן תשלום דמי הרישום מתחיל מהשנה בה נרשם המודל או המדגם, ואין חובת תשלום רטרואקטיבי על השנים שקדמו לרישום.

⁶ רישיון כפייה הינו מצב משפטי בו בית המשפט כופה על בעל זכות קניין רוחני לתת לאחרים רישיון לעשות שימוש בזכות הקניין הרוחני, לרוב בתמורה לתמלוגים סבירים, מקום שבעל הזכות אינו מעוניין לתת רישיון כאמור ברוב שיטות המשפט קיימת האפשרות למערכת המשפטית להורות על רישיונות כפייה - אך אלה ניתנים רק במקרים נדירים ובנסיבות מוגדרות, למשל כאשר מדובר באמצאה שהיא חיונית לכלל הציבור ובעל הזכות מונע גישה אליה (בכלל או בתנאים סבירים).
⁷ כל סכומי האגרות המובאים בחוברת זו נכונים ליום פרסומה. מכיוון שאגרות רשמיות יכולות להשתנות ולהתעדכן מעת לעת, כדאי לבדוק מהן האגרות והעלויות הכרוכות בביצוע פעולות שונות בכל פעם בטרם ביצוע הפעולה.

⁸ רנמינבי, המכונה גם בשם "יואן", הינו המטבע הלאומי של סין. המשמעות המילולית של השם רנמינבי הינה "המטבע של העם".

⁹ השערוכים בדולרים ארה"ב המובאים בחוברת זו הינם למען הנוחות בלבד. שערוכים אלה נעשו על פי שער החליפין רנמינבי - דולר ביום 4 אוגוסט 2012, ואינם מדויקים אלא מעוגלים לסכום הקרוב בעשרות דולרים.

7/ סימני מסחר

שימו לב: לנוכח ההבדלים המהותיים בין השפה הסינית לבין שפות מערביות, ומכיוון שציבור הצרכנים בסין נוהג לזהות בקלות רבה יותר סימנים שהם תעתיק בסינית של מלים בשפות זרות, מומלץ לא להסתפק ברישום שם באותיות לטיניות, כפי שמקובל במערב, ולרשום בנוסף גם את התעתיק הסיני של השם כסימן מסחר.

הגופים אליהם מוגשות בקשות לרישום סימני מסחר בסין

משרד סימני המסחר הסיני הוא הגוף האחראי על רישום סימני מסחר בסין. כיוון שבסין חלה שיטה של "ראשון להגיש" (First-to-File), מומלץ לחברות זרות המבקשות לנהל פעילות מסחרית בסין להגיש בקשות לרישום סימני המסחר שלהן אצל משרד סימני המסחר בסין בשלב מוקדם ככל האפשר - אף בטרם החלה פעילות בסין. גם לחברות שמייצרות מוצרים בסין המשווקים לאחר מכן במדינות אחרות מומלץ לרשום את סימני המסחר שלהם בסין, וזאת כדי לאפשר להן לעצור מפריס המייצרים מוצרים מפריס בסין ולמנוע סכנה שאדם אחר אשר ירשום סימן זהה או דומה לשלהן ימנע את הייצור של מוצריהן בסין וייצואם מסין.

האם חברה זרה חייבת להיעזר בסוכן מקומי להגשת בקשות לרישום סימן מסחר בסין?
חברות זרות חייבות להשתמש במשרד עורכי פטנטים סיני מורשה כסוכן רישום סימני מסחר מקומי על מנת להגיש בקשות ולרשום סימני מסחר בסין.

משך תהליך הרישום

משך תהליך הרישום מעת הגשת הבקשה ועד לרישום משתנה מבקשה לבקשה ותלוי, בין היתר, בעומס במשרד סימני המסחר ובממצאי הבחינה המבוצעת במשרד סימני המסחר (למשל ככל שלבוחנים במשרד סימני המסחר ישנן השגות על הבקשה עמן יש להתמודד). בעבר, בשל מחסור בכוח-אדם מיומן במשרד הפטנטים הסיני, היה תהליך הבחינה והרישום אורך למעלה משלוש שנים ממועד הגשת הבקשה, אך כיום עומד משך הזמן הממוצע על כשנה וחצי עד שנתיים.

דין קדימה

בקשה לרישום סימן מסחר בסין יכולה לתבוע דין קדימה אם היא הוגשה תוך שישה חודשים מהמועד בו הוגשה הבקשה הראשונה לרישום סימן המסחר במדינה זרה אשר גם היא חברה באמנת פאריס. לצורך תביעת דין קדימה על המבקש להגיש עותק מאושר של הבקשה הראשונה לרישום סימן המסחר כאמור, וזאת לא יאוחר משלושה חודשים ממועד הגשת הבקשה לרישום סימן המסחר בסין. חריגה מהמועדים האמורים תשלול מהבקשה בסין את האפשרות להתבסס על תאריך דין הקדימה.

הגשת בקשות בינלאומיות לרישום סימן מסחר על פי פרוטוקול מדריד

סין מאפשרת הגשת בקשות בינלאומיות לרישום סימני מסחר על פי פרוטוקול מדריד ומכירה בבקשות אשר הוגשו במדינות אחרות על פי פרוטוקול מדריד. ניתן להגיש בקשה בינלאומית לרישום סימן מסחר למשרד סימני המסחר הסיני. בפני חברות ישראליות פתוחה כמובן הדרך להגיש בקשה בינלאומית לרישום סימן מסחר עם ייעוד לסין (ולמדינות נוספות) באמצעות משרד סימני המסחר הישראלי, אשר מגיש את הבקשה לארגון העולמי לקניין רוחני (WIPO).

פרוטוקול מדריד הינו הסכם בינלאומי שמאפשר הגשת בקשה בינלאומית לרישום סימן מסחר, המקלה על רישום סימני מסחר משום שהיא תקפה במספר רב של מדינות (אם כי נבחנת בכל מדינה בנפרד). ישראל וסין חברות בפרוטוקול מדריד.

תקופת ההגנה

סימן מסחר רשום זוכה להגנה לתקופה בת 10 שנים ממועד הרישום. רישום סימן מסחר ניתן להארכה לתקופות נוספות בנות 10 שנים כל אחת (אין מגבלה על מספר החידושים שניתן לבקש).

הגנה לסימני מסחר מוכרים היטב

על פי הדין בסיין, סימן מסחר מוכר היטב הוא סימן מסחר שנהנה ממוניטין טוב בקרב ציבור הצרכנים הרלוונטי בסיין.

חוק סימני המסחר הסיני קובע כי בקשה לרישום סימן מסחר תישלל אם הסימן הוא העתקה, חיקוי או תרגום של סימן מסחר מוכר היטב של אחר, אם הבקשה היא עבור סחורות דומות או זהות לאלה שביחס אליהן הסימן האחר נחשב מוכר היטב. הגנה זו ניתנת לסימן מסחר מוכר היטב גם אם הוא לא רשום בסיין, וזאת כדי למנוע הטעיית צרכנים. כאשר סימן המסחר המוכר היטב של אחר רשום בסיין, יאסר רישומו של סימן שהוא העתקה, חיקוי או תרגום של סימן המסחר המוכר היטב גם אם הבקשה לרישום הסימן האחר מתייחסת לסחורות שאינן זהות או דומות לאלה שביחס אליהן הסימן האחר נחשב מוכר היטב, אם יש ברישום הסימן האחר ובשימוש בו כדי להטעות צרכנים ולפגוע באינטרסים של בעל הסימן המוכר היטב.

סימן מסחר אשר נקבע כי הוא מוכר היטב בסיין זוכה להגנות נוספות מעבר לאמור לעיל, גם אם הוא לא רשום בסיין:

- פיצויים גבוהים יותר בתביעה אזרחית על הפרה;
- מניעת אחרים מרישום הסימן או סימן דומה כשם חברה.

הגנה לסימני מסחר שאינם רשומים

ככלל, סימן מסחר שאינו רשום אינו זוכה להגנה בסיין, אלא אם הוא סימן מסחר מוכר היטב, שאז הוא זוכה להגנות שנמנו לעיל.

סימנים קיבוציים וסימנים מאשרים

בסיין, סימן קיבוצי (Collective Trademark) הינו סימן הרשום על שם קבוצה וניתן לשימוש על ידי חברי הקבוצה למטרות של פעילות מסחרית ובאופן ספציפי לציון חברותם בקבוצה.

סימן מאשר (Certification Trademark)¹⁰ הינו סימן אשר השימוש בו נשלט על ידי ארגון האחראי על הפיקוח על סחורות או שירותים מסוג מסוים, כאשר השימוש בסימן נעשה על ידי אחרים אשר אינם חברים בארגון ביחס לסחורות או שירותים מהסוג הרלוונטי, וזאת כדי לסמן אישור לגבי מקור הסחורות, חומרי הגלם, מודל הייצור או איכות הסחורות או השירותים.

סימנים שלא ניתן לרשום בסיין

בדומה לדין בישראל, גם הדין הסיני אוסר על רישום סימני מסחר מסוימים, אשר נחשבים כנעדרי כושר לשמש כסימני מסחר מטבעם ולכן אסורים לרישום:

- סימנים זהים או דומים לשם המדינה, הדגל, סמל הלאום, דגל הצבא או עיטורים וסימנים אחרים המזוהים עם המדינה והשלטון בסיין, ובכלל זה שמות של מקומות או סימולים גרפיים וסמבוליים של מקומות ובניינים בהם שוכנים מוסדות הממשל המרכזי;
- סימנים זהים או דומים לשמות, דגלים, סמלי לאום או דגלי צבא של מדינה זרה, אלא אם ניתנה הסכמה של ממשלת המדינה הזרה;
- סימנים זהים או דומים לשמות, דגלים או סמנים של ארגון בינלאומי או בין-מדינתי, אלא אם ניתנה הסכמה של הארגון הרלוונטי ואין ברישום כדי לגרום להטעייה של הציבור;
- סימנים זהים או דומים לסימנים וסימונים המשמשים לציון פיקוח או אחריות רשמית, למעט היכן ששימוש כזה הותר.
- שמות גנריים של סחורות ושירותים (למשל "לבטוב" למחשב נישא), מלים או סימנים שיש להם זיקה ישירה לאופי המוצר או השירות;
- סימנים שמתבעם יש בהם אפליה על בסיס לאום;
- סימנים שמתבעם יש בהם הגזמה ורמייה;
- סימנים שיש בהם כדי להזיק למוסר הסוציאליסטי או שיש להם השפעות לא בריאות אחרות.

¹⁰ המונח "סימן מאשר" מצוי בחוק הישראלי - המונח המקביל באנגלית המשמש במדינות דוברות אנגלית ובמוסדות הבינ"ל הינו "Certification Trademark"

אגרות רשמיות לביצוע פעולות מרכזיות

- אגרה בסיסית להגשת בקשה לרישום סימן מסחר בסוג אחד - עד 10 סחורות/שירותים (על פי הסכם ניצה בדבר סיווג בינלאומי של סחורות ושירותים): 1,000 רנמינבי (כ-160 דולר ארה"ב).
- תוספת אגרה על הכללת סחורות/שירותים נוספים (מעבר לעשרה הראשונים) בבקשה לרישום סימן מסחר: 100 רנמינבי (פחות מ-20 דולר ארה"ב) לכל סחורה/שירות נוספים.
- חידוש רישום סימן מסחר לתקופה נוספת: 2,000 רנמינבי (כ-320 דולר ארה"ב).
- אגרה נוספת במקרה של איחור בהגשת מסמך בקשה לחידוש רישום סימן מסחר: 500 רנמינבי (כ-80 דולר ארה"ב).

ביטול סימני מסחר רשומים

כל צד מעוניין יכול להגיש למועצת הבחינה והשיפוט של סימני מסחר בקשה לביטול סימן מסחר רשום. בקשות כאלה יכולות להתבסס על מספר עילות של רישום בלתי-הולם של סימן מסחר הקבועות בחוק סימני המסחר הסיני. ככלל, בקשות מסוג זה ניתן להגיש תוך חמש שנים ממועד הרישום בלבד.

כאשר לא נעשה כל שימוש בסימן מסחר רשום במשך שלוש שנים רצופות, כל אדם יכול להגיש למשרד סימני המסחר הסיני בקשה למחיקת הסימן מחמת חוסר שימוש. החלטות מסוג זה ניתנות לערעור בפני מועצת הבחינה והשיפוט של סימני מסחר, בדומה לכל החלטה אדמיניסטרטיבית אחרת של משרד סימני המסחר. מומלץ להביא עובדה זו בחשבון כאשר מגישים בקשה לרישום סימן מסחר אשר אין כוונה להשתמש בו בסין מיד לאחר רישומו.

8/זכויות יוצרים

היצירות המוגנות

סוגי היצירות הזוכות להגנה על פי חוק זכות יוצרים הסיני הינם כדלקמן:

- יצירות ספרותיות - כתובות ומדוברות;
- יצירות מוסיקליות, דרמטיות, Quyi (שם כללי לאומנויות מדוברות בסין כגון שירת בלדות, דיאלוגים קומיים, סיפור סיפורים ועוד), יצירות כוריאוגרפיות ואקרובטיות;
- יצירות אומנותיות וארכיטקטוניות;
- יצירות צילומיות;
- יצירות קולנועיות ויצירות מקבילות שנוצרו בשיטות קולנועיות (למשל וידאוקליפ של יצירה מוזיקלית או צילום של הקראת יצירה ספרותית);
- יצירות גרפיות כגון שרטוטים של תכנון הנדסי ועיצוב מוצר, מפות, שרטוטים ושרבוטים, דגמים וכיו"ב;
- תוכנות מחשב¹¹;
- יצירות נוספות כפי שנקבע בחוקים ובתקנות.

משך ההגנה

משך ההגנה על הזכויות המסחריות (למעט לגבי יצירות קולנועיות, ויצירות מקבילות שנוצרו בשיטות קולנועיות ויצירות צילומיות) הינה משך חיי היוצר ועוד חמישים שנים לאחר מותו. חישוב משך ההגנה הוא על בסיס שנתי-קלנדר, דהיינו הזכויות המסחריות פוקעות ב-31 בדצמבר בשנת ה-50 למותו של היוצר ללא תלות בתאריך פטירתו המדויק. במקרה של יצירה משותפת, הזכויות פוקעות ב-31 בדצמבר בשנת ה-50 למותו של היוצר אשר הלך לעולמו אחרון. יש לציין כי להבדיל מהחוק בישראל, חוק זכות יוצרים הסיני אינו מכיר ביצירות אנונימיות - יצירה שיוצרה אינו ידוע אינה מוגנת בזכות יוצרים.

משך ההגנה על הזכויות המסחריות ביצירות קולנועיות, ביצירות שנוצרו באמצעות שיטות מקבילות של קולנוע וביצירות צילומיות, הינה חמישים שנים ממועד פרסום היצירה. גם כאן החישוב הינו על בסיס שנתי-קלנדר, דהיינו הזכויות תפקענה ב-31 בדצמבר של שנת ה-50 לפרסום היצירה.

תקופת ההגנה של חמישים שנים כאמור לעיל חלה גם לגבי יצירות אשר זכות היוצרים בהן שייכת לארגון או יישות משפטית שאינו אדם, ובכלל זה יצירה שנוצרה במהלך תעסוקה אשר המעסיק זכאי ליהנות מהזכויות בה. יצירה אשר זכות היוצרים בה שייכת לארגון או יישות משפטית שאינו אדם לא תהא מוגנת עוד אם לא פורסמה במשך 50 שנים ממועד יצירתה.

הזכויות המסחריות המרכזיות המוכרות בדין הסיני הן: פרסום, יצירת העתקים, הפצה, השכרה, חשיפה, ביצוע, הצגה, שידור, העברה דרך רשת תקשורת, צילום, אדפטציה, תרגום והדרה (קומפילציה) של יצירות מוגנות (רשימה לא ממצה).

משך ההגנה המוענקת לזכויות היוצר לקבל קרדיט על יצירתו ומניעת שינויה אינו מוגבל בזמן.

¹¹ בנוסף להוראות הכלליות החלות על זכות יוצרים, על רישום זכויות בתוכנות מחשב חלות גם הוראות ספציפיות, אשר יתופלו בפרק נפרד להלן.

מינהל סחר חוץ
משרד הכלכלה

רישום זכויות יוצרים

בשונה מפטנטים וסימני מסחר, זכות יוצרים אינה חייבת ברישום כתנאי להגנה. הגנת זכות יוצרים ניתנת אוטומטית ליוצרים ממדינות החברות באמנות הבינלאומיות או הביטורליות בהן סין חברה. רישום זכויות יוצרים בסין הינו איפוא וולונטרי, ואין חובה לרשום זכות יוצרים על מנת שזו תזכה להגנה בסין.

על אף האמור, לאור הקושי שבו נתקלים לעתים בעלי זכויות יוצרים להציג ראיות לבעלות על יצירה שנוצרה במדינה זרה, רישום זכות היוצרים במרשם המרכזי בסין מומלץ, שכן הרישום יוצר ראיה לכאורה לבעלות כאשר הפרה מתרחשת על אדמת סין. בעלי זכויות יוצרים יכולים לרשום את זכות היוצרים שלהם במרשם המנוהל על ידי מינהל זכויות היוצרים הלאומי של סין (INCCAC - National Copyright Administration of China), וזאת על מנת לבסס ראיה לבעלות למקרה של צורך בפעולות אכיפה.

אגרות רשמיות לביצוע פעולות מרכזיות

האגרה הרשמית לרישום זכות יוצרים הינה 300 רנמינבי (כ-50 דולר ארה"ב).

9/ תוכנות מחשב

זכויות בתוכנות מחשב

כאמור, תוכנת מחשב מוגנת בזכות יוצרים בסין. עקרונית, אין כל הבדל בין ההגנה הניתנת לזכות יוצרים בתוכנת מחשב לבין ההגנה הניתנת לזכות יוצרים בכל יצירה אחרת, למשל בספר או בציור. יש לציין כי ההגנה המוענקת לתוכנת המחשב אינה מתרחבת לרעיונות, תהליכים, שיטות פעולה או מודלים מתמטיים אשר שימשו בפיתוח התוכנה.

בשל העובדה שעל הפרוצדורה של רישום זכויות בתוכנות מחשב חלות הוראות ספציפיות, ולאור חשיבותו של תחום זה לחברות ישראליות רבות, מצאנו לנכון להביא הוראות אלה במסגרת פרק נפרד. עם זאת, יש לקרוא פרק זה יחד עם הפרק הקודם, העוסק בהגנה על זכות יוצרים באופן כללי.

כפי שהוסבר לגבי הגנת זכות יוצרים בדין הסיני בכלל, גם זכויות בתוכנות מחשב אינן מותנות ברישום. עם זאת, רישום הזכויות במאגר מרכזי שמנהל הממשל הסיני מומלץ, בשל היתרונות הראייתיים הכרוכים בו במקרה של הליך משפטי. הרישום נעשה במאגר נפרד, שאינו זהה לזה שבו רושמים זכויות יוצרים ביצירות אחרות.

רישום זכויות בתוכנות מחשב

החוק הסיני מאפשר ומעודד (אם כי לא מחייב) רישום זכויות בתוכנות מחשב במרשם מרכזי, המנוהל ע"י המרכז הסיני להגנת זכויות יוצרים (CCPC - Chinese Copyright Protection Center - גוף הכפוף למינהל הזכויות היוצרים הלאומי של סין). לרישום תוקף הוכחתי בלבד, והוא אינו יוצר זכויות בתוכנה, שכן כאמור תוכנת מחשב מוגנת בזכות יוצרים מעצם יצירתה. משמעות הדבר אינה כי בהעדר רישום אין בתוכנה זכות יוצרים הניתנת להגנה, אלא שהרישום מהווה ראיה לכאורה לבעלות בעל הרישום בזכות יוצרים שבתוכנה הרשומה.

תקנות שהותקנו ע"י הממשל הסיני מעניקות לתוכנות מחשב רשומות קדימות במאמצי אכיפה ע"י רשויות החוק. במסגרת הצעדים שנקטה בהם סין עם הצטרפותה ל-WTO, קוצר משך הזמן לרישום תוכנת מחשב, והוא עומד כיום על כ-60 ימים מיום הגשת הבקשה לרישום.

לאחר רישום התוכנה, מפורסם דבר רישומה בפרסום רשמי, וכל אדם מעוניין יוכל להגיש בקשה לעיון במסמכי רישום הבקשה. ככל שבעל הזכויות בתוכנת המחשב מעוניין לשמור את מסמכי הבקשה בסוד ולא לאפשר חשיפתם לצדדים שלישיים, באפשרותו להגיש בקשה לחתימת המסמכים שהוגשו במסגרת הבקשה לרישום התוכנה - ובכלל זה מקטעי קוד מקור. מרגע שמסמכי הבקשה נחתמו, הם לא ייחשפו לצדדים שלישיים אלא ברשות בעל הזכות בתוכנה או בצו בית משפט.

10/ סודות מסחריים

סודות מסחריים מוגנים בסין מכוח החוק לאיסור תחרות בלתי-הוגנת. סוד מסחרי מוגדר בחוק הסיני כמידע טכני או מסחרי אשר אינו ידוע לציבור, עשוי להביא לרווח או תועלת מסחריים ונשמר בסוד על ידי בעליו. המעשים הבאים ייחשבו כהפרה של סוד מסחרי:

- גניבה, פיתוי, כפיה או שימוש בכל אמצעי בלתי-חוקי או בלתי-הוגן אחר על מנת להשיג סוד מסחרי של אחר;
- גילוי, שימוש או התרה לאחרים לעשות שימוש בסוד מסחרי אשר הושג באמצעי בלתי-חוקי או בלתי-הוגן כאמור;
- הפרת הוראות הסכם או דרישה לשמירה על סוד מסחרי באמצעות פרסום, שימוש או התרה לאחרים לעשות שימוש בסוד מסחרי.

הגנה על זכויות קניין רוחני ברשת האינטרנט

חוק הנזיקין הסיני קובע כי ספק שירותי אינטרנט (ISP) אחראי לכל הפרה של זכויות קניין רוחני ברשת האינטרנט. בעל זכות קניין רוחני יכול לפנות לספק שירותי אינטרנט ולדרוש נקיטה בצעדים להסרה, הגנה וניתוק קישורים במקרה שפעולות שביצע משתמש אינטרנט המקבל שירותי חיבור מאותו ספק מהוות הפרה של זכות הקניין הרוחני. אם ספק שירותי האינטרנט מודע להפרה והוא לא נוקט בצעדים לאחר קבלת הודעה מבעל זכות הקניין הרוחני, הוא אחראי במשותף עם המשתמש לנזקים שנגרמו עקב ההפרה לאחר שהתקבלה ההודעה על ההפרה (דהיינו מעת שנודע לו על ההפרה).

כאשר זכות יוצרים או סימן מסחר של חברה זרה מופרת באינטרנט על ידי מפר הנמצא בסין, יכול הבעלים הזר לדרוש הפסקת ההפרה, ובמידה שזו לא פסקה - לנקוט בהליכים משפטיים כנגד המפר בבית המשפט בסין.

רישום שמות מתחם והגנה עליהם בסין

רישום שמות מתחם עם הסיימת הלאומית של סין (cn.) או בשפה הסינית הינם באחריות מרכז המידע לרשת האינטרנט בסין (CNNIC – China Internet Network Information Centre).

11/ אכיפת זכויות קניין רוחני בסין

לא מה שחשבתם! סין כן אוכפת זכויות קניין רוחני

נושא אכיפת זכויות הקניין הרוחני הינו אחד הנושאים המרכזיים והשינויים ביותר במחלוקת בקרב חברות זרות אשר פועלות בשוק הסיני. עם זאת, בשנים האחרונות הסימנים מעודדים, לאחר שהממשל הסיני הבין כי מחדלים בהגנה על קניין רוחני מזיקים לכלכלה הסינית - במיוחד לנוכח העובדה שחברות סיניות רבות נמצאות במעבר מסטאטוס של חיקוי והפרה לסטאטוס של מחדשות ובעלות פורטפוליו קניין רוחני משלהן, עליו הן מבקשות כיום להגן.

השינוי מתבטא, בין היתר, בגידול ניכר במספר התביעות הנוגעות לקניין רוחני, ובכלל זה לאכיפת זכויות קניין רוחני, המוגשות ומוכרעות במערכת בתי המשפט הסינית. בשנת 2010 הוגשו לבתי המשפט בסין 59,612 תביעות הנוגעות לקניין רוחני - גידול של 39.51% ביחס לשנת 2010. באותה שנה הוכרעו במערכת בתי המשפט הסינית 58,201 תיקי קניין רוחני - גידול של 39.51% ביחס לשנה הקודמת. בשנת 2010 חל גם גידול של 42.96% במספר התיקים הפליליים הקשורים בהפרת זכויות קניין רוחני (5,787 תיקים סה"כ), נתון המצביע על מעורבות גבוהה של רשויות המשטר הסיניות בהגנה על זכויות קניין רוחני.

חברות מערביות רבות אוכפות כיום בהצלחה את זכויות הקניין הרוחני שלהן בסין. לדוגמא, בשנת 2010 נפסקו לזכות חברת מיקרוסופט פיצויים בסך 2.17 מיליון רנמינבי בתביעה כנגד חברת ביטוח גדולה אשר השתמשה בעותקים פיראטיים של תוכנות מיקרוסופט. יצרנית האוטובוסים הגרמנית ניאופלן קיבלה פיצוי בסכום השווה ל-3 מיליון דולרים מחברה סינית אשר העתיקה עיצוב ייחודי של אוטובוס מתוצרתה.

גם חברות סיניות מקומיות מתחילות להכיר בחשיבותן של זכויות קניין רוחני ככלי אסטרטגי ותחרותי, והחלו לאכוף זכויות קניין רוחני, בין היתר על חברות סיניות אחרות. לדוגמא, חברה מהעיר Wuhan קיבלה פיצוי בסכום השווה ל-7 מיליון דולרים מחברה אחרת מהעיר Fujian אשר הפרה פטנט בתחום ניקוי גפרית.

אפיקי אכיפה

מערכת אכיפת זכויות הקניין הרוחני בסין פועלת בשני אפיקים: הראשון הינו האפיק המשפטי, במסגרתו מגיש בעל זכות הקניין הרוחני שהופרה תביעה אזרחית נגד המפר דרך מערכת בתי המשפט; השני הינו האפיק האדמיניסטרטיבי, במסגרתו יכול בעל זכות הקניין הרוחני שהופרה להגיש תלונה לרשות המינהלית המתאימה.

בדומה למצב בישראל, בסין ניתן להיעזר גם ברשויות המכס כדי למנוע הפרת זכויות קניין רוחני באמצעות עצירת מוצרים המהווים הפרה של זכויות קניין רוחני בגבולות. אפשרות זו פתוחה רק בפני בעלי זכויות קניין רוחני תקפות שנרשמו כדין במרשם המתאים בסין. תנאי לאכיפת זכויות קניין רוחני באמצעות רשויות המכס הוא רישום הזכות אצל רשויות המכס.

בעל זכות קניין רוחני רשומה (פטנט, סימן מסחר או זכות יוצרים) המבקש לעשות שימוש במנגנוני האכיפה של רשויות המכס בסין צריך להגיש לרשויות המכס בקשה לרישום הזכות אצל רשויות המכס, יחד עם מסמכים נוספים הנדרשים לצורך הרישום (ובכלל זה העתק של תעודת רישום הזכות במינהל המדינתי המתאים). רישום הזכות אצל רשויות המכס אמור להיות מושלם תוך 30 ימים ממועד הגשת הבקשה. מעת שהזכות נרשמה אצל רשויות המכס, תוקף הרישום יפה לתקופה של 10 שנים (ניתנת לחידוש). בתקופת הרישום יעצרו רשויות המכס סחורות החשודות כמפרות את זכות הקניין הרוחני, ויודיעו לבעל הזכות על הסחורה שנעצרה ויתנו לו פרק זמן הקבוע בחוק לנקיטת הליכים נגד המפר.

אכיפת פטנטים

פעולה משפטית

היתרון הטמון בפעולה משפטית הוא בכוח הנתון לבית המשפט להעניק פיצויים לבעל הפטנט על הנזקים שנגרמו לו כתוצאה מההפרה. יתרון נוסף הוא ביכולתו של בית המשפט להעניק לבעל הפטנט סעדים זמניים למניעת המשך ההפרה בתקופת הביניים עד לסיום ההליך המשפטי ולשימור ראיות ויכולת פירעון מהמפר. החסרונות המרכזיים של פעולה משפטית הוא במשך הזמן הארוך עד להשלמתה ועלותה הגבוהה ביחס לפעולה אדמיניסטרטיבית.

כ-80 בתי משפט של דרג הביניים בסין מוסמכים לשמוע תביעות על הפרת פטנטים. סמכות השיפוט המקומית נקבעת על פי שני גורמים: מקום מושבו של הנתבע והמיקום בו אירעה הפעילות המפרה. ניתן לבחור את הבית המשפט שלו יותר ניסיון בתיקים מסוג זה.

על פי חוק הפרוצדורה האזרחית הסיני, הנטל להביא ראיות לתמיכה בתביעה על הפרת פטנט מוטל על התובע, הוא בעל הפטנט, הנדרש להגיש ראיות המוכיחות את קיומה של הפרה. החריג לכלל זה הוא כאשר הפטנט מתייחס לתהליך לייצורו של מוצר חדש. במקרה כזה (ורק במקרה כזה), הנטל עובר מבעל הפטנט למי שנטען לגביו שהוא הפר את הפטנט, אשר נדרש להראות כי התהליך שבו השתמש שונה מזה שמתואר בפטנט.

בפעולה משפטית, הפיצוי על הנזק שנגרם כתוצאה מההפרה יכול להיות מחושב על בסיס אחד הגורמים הבאים: (1) הרווחים האבודים שנמנעו מבעל הפטנט בשל הפרת הפטנט; (2) הרווח הבלתי-חוקי שהמפר הפיק מהפרת הפטנט; (3) ככל שניתן בעבר לאחרים רישיון לניצול האמצאה המוגנת בפטנט - עד פי שלוש מסכום התמלוגים שהיה זכאי בעל הפטנט לקבל לו היה מעניק למפר רישיון לניצול הפטנט - על פי קביעת בית המשפט. ככל שהנזק שנגרם אינו ניתן לאומדן כספי באחת הדרכים המנויות לעיל, מוסמך בית המשפט לפסוק פיצוי סטטוטורי ללא הוכחת נזק בסכום שיכול להגיע עד 1,000,000 רנמינבי (כ 160,000 דולר ארה"ב).

ניתן לקבל צו מניעה זמני למניעת המשך ההפרה עוד לפני שניתן פסק-דין ולמעשה עוד לפני שמוגשת תביעה לבית המשפט בגין ההפרה. עם זאת, יש לדעת שבתי המשפט בסין זהירים מאד ומקמצים במתן צווי מניעה זמניים. אחד הצעדים שיש לנקוט בהם כתנאי למתן צו מניעה זמני הוא הפקדת פיקדון בקופת בית המשפט על ידי בעל הפטנט, למקרה שיתברר שלא היה מקום להענקת הסעד הזמני. זהו סיכון כספי שבעל הפטנט נושא בו אם תביעתו תידחה.

פעולה אדמיניסטרטיבית

פעולה אדמיניסטרטיבית נעשית באמצעות פניה בתלונה על ההפרה למשרד הקניין הרוחני המקומי. היתרון של פעולה אדמיניסטרטיבית הוא שפעולה כזו יכולה להיות יעילה יותר מפעולה משפטית מבחינת משך הזמן והעלות והרשות הרלוונטית יכולה לעצור את המשך הפצת המוצר המפר. החיסרון הוא בכך שהרשות המינהלית אינה מוסמכת לפסוק פיצויים לבעל הפטנט. חיסרון נוסף הוא שככל שמי שנטען לגביו שהפר פטנט אינו מסכים עם החלטת הרשות המינהלית, ממילא על הצדדים לפנות לבית המשפט על מנת שיכריע בסכסוך ביניהם.

הסמכות המקומית בפעולה אדמיניסטרטיבית נקבעת על פי אותן אמות מידה כמו אלו שמופעלות בקביעת הסמכות לפעולה משפטית, אלא שהמקרה יטופל על ידי משרד הקניין הרוחני המקומי ולא על ידי בית המשפט. גם הדרישות הראייתיות בפעולה אדמיניסטרטיבית דומות לאלה שחלות בפעולה משפטית.

אכיפת סימני מסחר

פעולה משפטית

כאשר מתרחשת הפרה של סימן מסחר, בעל הסימן יכול להגיש תביעה אזרחית לבית המשפט. על תביעה כזו חלים אותם כללים פרוצדורליים וראייתיים שחלים גם על תביעה להפרת פטנט, כפי שפורט לעיל - בשינויים המחויבים. ככל שביט המשפט מוצא כי סימן המסחר אכן הופך, הוא מוסמך להורות למפר להפסיק באופן מידי את ההפרה וכן לקבוע כי עליו לשלם פיצויים לבעל הסימן המוכר.

פעולה אדמיניסטרטיבית

כאשר מתרחשת הפרה של סימן מסחר, בעל הסימן יכול להגיש תלונה אדמיניסטרטיבית למשרד המקומי של הרשות לתעשייה ומסחר (SAIC – State Administration for Industry and Commerce) במקום בו אירעה ההפרה. בעל הסימן חייב לספק העתק של תעודת רישום סימן המסחר וראיות להפרה, כגון דוגמא של המוצר המפר הנושא את סימן המסחר. ככל שהרשות המינהלית מוצאת כי סימן המסחר אכן הופך, היא מוסמכת להורות למפר להפסיק לאלתר את ההפרה, להחרים ולהשמיד את המוצרים המפרים וכל ציוד ששימש באופן ספציפי לייצורם. הרשות המינהלית אף מוסמכת להטיל על המפר קנס כספי (אך לא פיצויים לבעל הסימן המוכר).

אכיפת זכויות יוצרים

פעולה משפטית

כאשר מתבצעת הפרה של זכות יוצרים, בעל זכות היוצרים יכול להגיש תביעה אזרחית לבית המשפט. על תביעה כזו חלים אותם כללים פרוצדורליים וראייתיים שחלים גם על תביעה להפרת פטנט, כפי שפורט לעיל - בשינויים המחויבים. ככל שבית המשפט מוצא כי זכות היוצרים אכן הופרה, הוא מוסמך להורות למפר להפסיק באופן מידי את ההפרה וכן לקבוע כי עליו לשלם פיצויים לבעל זכות היוצרים שהופרה.

פעולה אדמיניסטרטיבית

לבקשת בעל זכות יוצרים, מוסמך מינהל זכות היוצרים להורות למפר להפסיק את פעולות ההפרה, להחרים כל עותקים מפרים של היצירה המוגנת וכל הכנסה שהושגה שלא כדין כתוצאה מההפרה, וכן להטיל על המפר קנס כספי (אך לא פיצויים לבעל זכות היוצרים שהופרה).

יישוב סכסוכים ביחס לשמות מתחם באינטרנט

פעולה משפטית

המתלונן יכול להגיש תביעה אזרחית לבית המשפט, ובמסגרתה לבקש מבית המשפט לצוות על העברת שם המתחם מהמחזיק בו למתלונן. בית המשפט יורה על העברת שם המתחם לידי המתלונן ככל שימצא כי ניתן לקבוע כדלקמן (ותנאים מצטברים):

- המתלונן תובע אכיפה והגנה של אינטרסים וזכויות שהם לגיטימיים ותקפים;
- שם המתחם של הנתבע או אלמנטים מרכזיים בו מהווים העתקה, חיקוי, תרגום או תעתיק של סימן מסחר מוכר היטב של הנתבע, או שהם זהים או דומים לסימן מסחר רשום של הנתבע, באופן שעלול לגרום להטעיה ובלבול בקרב ציבור הצרכנים הרלוונטי;
- לנתבע אין כל זכות או אינטרס לגיטימי ביחס לשם המתחם או חלק מרכזי ממנו ואין לו כל סיבה טובה לרשום או להשתמש בשם המתחם האמור;
- הנתבע רשם את שם המתחם והשתמש בו בחוסר תום-לב.

פעולה אדמיניסטרטיבית

המרכז ליישוב סכסוכים של הנציבות הסינית הבינלאומית לבוררות כלכלית ומסחרית (CIETAC – China International Economic and Trade Arbitration Commission) מספק שירותי יישוב סכסוכים בקשר עם שמות מתחם באינטרנט עם הסימות הלאומית של סין (cn). המתלונן יכול להגיש תלונה ל-CIETAC, ובמסגרתה לבקש שהמחזיק בשם המתחם השנוי במחלוקת יעביר את שם המתחם לידי המתלונן. על התלונה להיות מוגשת בתוך שנתיים ממועד רישום שם המתחם.

12/ עסקאות בזכויות קניין רוחני

סוגי עסקאות בזכויות קניין רוחני

עסקאות רישיון הן הסוג השכיח והמרכזי של עסקאות בזכויות קניין רוחני הזמינות לחברות זרות בסין. מעבר לעובדה הברורה כי רישיון בטכנולוגיה ובסימני מסחר המוענק לחברות סיניות מייצר הכנסה לבעל זכות הקניין הרוחני, הרישיון גם מסייע להגנה על זכות הקניין הרוחני שכן יש בו כדי לעודד את מקבלי הרישיון לשמור על הזכות המוענקת מפני הפרה ולמנוע הפסדים כתוצאה מזיופים על ידי מי שאינם בעלי זכות שימוש. בנוסף, רישיון עשוי להקל על החדירה לשוק הסיני, ובכך למנוע השקעת זמן וכסף הנדרשים על מנת להתגבר על הבדלי תרבות ושפה בחדירה לשוק חדש. רישיון בסימן מסחר המוענק לחברה מקומית יכול גם להקל על הרחבת המוניטין המקומי של מוצרי החברה הזרה הנושאים את סימן המסחר אליו מתייחס הרישיון.

סוג נוסף של עסקאות בזכויות קניין רוחני הוא עסקאות להעברת זכויות, למשל: מכירת הזכויות לחברה סינית. עם זאת, לנוכח העובדה שהעברת זכות קניין רוחני משמעה אובדן השליטה בה (בעבור תמורה כמובן), עסקה מסוג זה אינה מתאימה לחברה המבקשת להפיק תועלת כלכלית מתמשכת מזכויות הקניין הרוחני שלה ולרוב תנאים לגוף שאינו מעוניין לנהל פעילות מסחרית שוטפת בסין (למשל מכוני מחקר).

חברה זרה יכולה לבחור גם באפשרות של הקמת מיזם משותף עם חברות סיניות מקומיות, או לייסד חברה בת סינית בבעלות מלאה. במצב כזה יכולה החברה הזרה להעביר זכויות קניין רוחני למיזם המשותף או לחברה הבת בסין, על מנת להשיג יתרונות בשוק המקומי. למשל: האכיפה קלה ונוחה יותר כאשר המחזיק בזכות הוא סיני, הגישה לרשויות מסוימות נוחה יותר (שכן לחברה יש מעמד משפטי רשמי בסין), יש אפשרות ליהנות מהקלות מס מסוימות שאינן זמינות לחברות שאין להן יישות משפטית נפרדת בסין, קל להבטיח מעבר נוח של כספים לחברה האם בחו"ל ועוד.

מגבלות על חברות זרות בעסקאות בזכויות קניין רוחני

ככלל, אין מגבלות מיוחדות על עסקאות בהן חברה זרה מעבירה זכויות קניין רוחני לחברה סינית או מעניקה לחברה סינית רישיון בזכויות כאלה. המגבלה היחידה הקיימת מתייחסת לסוגים מסוימים של טכנולוגיות, למשל טכנולוגיות הגורמות לזיהום סביבתי.

לגבי רכישת חברה סינית, טכנולוגיה של חברה סינית או יצירת שותפות עם חברה סינית (למשל בצורה של מיזם משותף), קיימות מגבלות החלות על חברות זרות אשר נקבעו בקטלוג להכוונה של השקעה זרה בתעשייה (Catalogue for the Guidance of Foreign Investment Industries), אשר פורסם על ידי משרד המסחר הסיני. הקטלוג, אשר עודכן לאחרונה בשנת 2010, קובע שלוש קטגוריות:

- **תעשיות בהן מוגבלת השקעה זרה.** חברות זרות יכולות להשקיע בתעשיות אלה, אך לעתים תוטל מגבלה על שיעור האחזקות המותר ביישות הסינית המקומית. למשל, בתחום של גידול זרעים ופיתוח של זני גידולים חדשים, נדרש אישור למיזם משותף בו רוב האחזקות יהיו של שותף סיני ואילו החברה הזרה תחזיק לכל היותר 49% מהחברה העוסקת בתחום זה בסין.
- **תעשיות בהן אסורה השקעה זרה,** למשל: חיפוש וכרייה של טונגסטן, מוליבדנום, פלואורית ועוד. בתעשיות אלה אין לחברה זרה כל אפשרות להיות מעורבת במישרין - גם לא באמצעות מיזם משותף עם שותפים סינים.
- **תעשיות בהן מעודדת השקעה זרה,** למשל: גידול צמחים, פיתוח וייצור שמנים אכילים, רכיבים וחומרי גלם תעשייתיים ועוד. למעשה, כל תעשייה אשר אינה נכללת באחת משתי הקטגוריות מעלה נחשבת אוטומטית כשייכת לקטגוריה התעשיות בהן מעודדת השקעה זרה, גם אם היא אינה נמנית באופן מפורש בקטלוג. בתעשיות השייכות לקטגוריה זו אין כל מגבלה על השקעה של חברות זרות - לרבות מבחינת שיעור האחזקות ביישות סינית מקומית.

להלן מספר נקודות אשר ההקפדה עליהן יכולה לשפר את ההגנה על קניין רוחני ולהקטין סיכונים בפעילות בסיין:

- חשוב להקפיד על הגשת בקשות לרישום פטנט בסיין בהקדם אפשרי לאחר הגעה לאמצאה, שכן ברגע שהאמצאה הפכה פומבית, דהיינו נחשפה או פורסמה ברבים באופן כלשהו, אין עוד אפשרות להגן עליה. ניתן להשתמש במנגנונים של דין קדימה או בקשת פטנט בינלאומית (PCT) כדי ליהנות מפרק זמן נוסף להחלטה האם להגן על האמצאה בפטנט בסיין.
- חברות זרות המנהלות פעילות מחקר ופיתוח בסיין צריכות להיות מודעות לכך שככל שהן יבקשו להגיש בחו"ל בקשת פטנט ראשונה על אמצאה שהגיעו אליה בסיין, הן יצטרכו לקבל מהממשל הסייני "אישור להגשת פטנט זר". החוק הסייני קובע כי כל אימת שהאמצאה הושלמה בסיין, יש לבצע בדיקת סודיות בטרם הגשת בקשת פטנט זרה, במסגרתה נערכת בדיקה האם אין בהגשת בקשת הפטנט במדינה זרה סכנה לאינטרסים הלאומיים של סין. אי-עמידה בתנאי זה עלול לשלול הגנה פטנטית לאמצאה בסיין. בדיקה זו חיונית אך ורק לגבי בקשה ראשונה לרישום פטנט בחו"ל - אין מניעה להגיש בקשות פטנט נוספות ללא בדיקה ואישור לאחר שהוגשה הבקשה הראשונה.
- ניתן, ולעתים מומלץ, להגיש בקשות מקבילות לרישום פטנט ולרישום מודל על אותה אמצאה. לנוכח העובדה שבחינת בקשה לרישום מודל מהירה משמעותית מבחינת בקשה לפטנט, מאפשרת טקטיקה זו קבלת הגנה לזכות הקניין הרוחני מהר יותר. ככל שבהמשך תתקבל הבקשה לרישום פטנט, ניתן לזנוח את המודל ולרשום את הפטנט במקומו. תנאי לכך הוא הגשת הבקשות לרישום פטנט ולרישום מודל הוגשו באותו יום, תבעו את אותו תאריך דין קדימה (ככל שקיים) ונלווה להגשתן הצהרה על הגשת בקשות פטנט ומודל במקביל.
- בטרם הגשת בקשה לרישום פטנט, יש להקפיד על כתיבת תביעות הפטנט בזירות רבה (וכדאי להעזר לשם כך באיש מקצוע). משרד הפטנטים הסייני נוקט בגישה מחמירה בכל הקשור להוספת תביעות ותיקון בשלב הבחינה של בקשה לרישום פטנט. תיקונים שחורגים מהיקף הבקשה המקורית עלולים להביא לשלילת הבקשה ואובדן זכויות באמצאה.
- חשוב להגיש בקשות לרישום סימני מסחר בהקדם אפשרי ובטרם תחילת פעילות מסחרית בסיין. חברות זרות רבות גילו באיחור כי סימני המסחר שלהן הופרו, וכאשר ביקשו הגנה בדיעבד גילו שהמלאכה קשה שבעתיים ללא רישום סימן מסחר. רישום סימן מסחר מקל על האכיפה ומאפשר נקיטה בפעולות אדמיניסטרטיביות יעילות באמצעות מערך המכס.
- לנוכח ההבדלים המהותיים בין השפה הסיינית לבין שפות מערביות, ומכיוון שציבור הצרכנים בסיין נוהג לזהות בקלות רבה יותר סימנים שהם תעתיק בסיינית של מלים בשפות זרות, מומלץ לא להסתפק ברישום שם באותיות לטיניות, כפי שמקובל במערב, ולרשום בנוסף גם את התעתיק הסייני של השם כסימן מסחר.
- חברות סיניות נדרשות לקבל מהממשל אישור להיכנס לעסקת העברת טכנולוגיה. לכן, בטרם כניסה לעסקת רישיון על חברה זרה המבקשת להעניק רישיון לוודא כי לחברה המקבלת את הרישיון בסיין יש סמכות להיכנס לעסקת העברת טכנולוגיה מול חברה זרה.

14/עבלה השוואתית

קניין רוחני - סין לעומת ישראל

הגנה על זכויות קניין רוחני - כללי

ישראל	סין	
לא, ההגנה היא טריטוריאלית - נדרש רישום מקומי בישראל (לגבי זכויות החייבות ברישום).	לא, ההגנה היא טריטוריאלית - נדרש רישום מקומי בסין (לגבי זכויות החייבות ברישום).	האם זכויות קניין רוחני הרשומות במדינה אחרת מעניקות הגנה?
רוב מסמכי הבקשה (כולל התיאור והתביעות בבקשות פטנט) יכולים להיות מוגשים בשפה האנגלית.	לא, בקשות לרישום זכויות קניין רוחני צריכות להיות מוגשות בשפה הסינית.	האם ניתן להגיש בקשות לרישום זכויות קניין רוחני בשפה האנגלית?

פטנטים (Invention Patents)

ישראל	סין	
רשות הפטנטים במשרד המשפטים.	משרד הקניין הרוחני הלאומי (SIPO).	איזה גוף אחראי על רישום פטנטים?
2-3 שנים	2-3 שנים	כמה זמן אורך תהליך הרישום (בממוצע)?
פטנט רשום מוגן לתקופה המתחילה ממועד הרישום והענקת הזכות ומסתיימת לאחר חלוף 20 שנים ממועד הגשת הבקשה.	פטנט רשום מוגן לתקופה המתחילה ממועד הרישום והענקת הזכות ומסתיימת לאחר חלוף 20 שנים ממועד הגשת הבקשה.	מהו משך ההגנה המוענק לפטנט רשום?
כן (ישראל חברה באמנת פאריס להגנה על קניין תעשייתי).	כן (סין חברה באמנת פאריס להגנה על קניין תעשייתי).	האם ניתן להגיש בקשה לרישום פטנט בדין קדימה?
כן (ישראל חברה באמנה לשיתוף פעולה בפטנטים - PCT).	כן (סין חברה באמנה לשיתוף פעולה בפטנטים - PCT).	האם ניתן להגיש בקשת פטנט בינלאומית (PCT)?
כן. לאחר סיום הבחינה, ככל שהבקשה מתקבלת, היא מפורסמת להתנגדויות וכל אדם יכול להגיש התנגדות ולטעון שאין להעניק פטנט. הפטנט לא יוענק כל עוד יש התנגדות תלויה ועומדת.	לא. ככל שלאחר סיום הבחינה הבקשה מתקבלת, מוענק למבקש פטנט. צד שלישי שסבור שלא היה מקום להעניק פטנט יכול להגיש בקשה לביטול, אך עצם הגשת בקשת ביטול אינה שוללת את תוקף הפטנט או משהה אותו.	האם צד שלישי יכול להתנגד לבקשת פטנט?

מודלים (Utility Models)

ישראל	סין	
לא.	כן.	האם ניתן לרשום מודלים?
אין אפשרות לרשום מודל בישראל.	משרד הקניין הרוחני הלאומי (SIPO).	איזה גוף אחראי על רישום מודלים?
אין אפשרות לרשום מודל בישראל.	עד שנה	כמה זמן אורך תהליך הרישום (בממוצע)?
אין אפשרות לרשום מודל בישראל.	מודל רשום מוגן לתקופה המתחילה ממועד הרישום ומסתיימת לאחר חלוף 10 שנים ממועד הגשת הבקשה.	מהו משך ההגנה הניתן למודלים רשומים?
אין אפשרות לרשום מודל בישראל.	לא, אך ניתן להגיש בקשות לרישום מודל ופטנט במקביל ולזנוח את המודל אם וכאשר מוענק פטנט.	האם ניתן לרשום מודל ופטנט במקביל?

קניין רוחני - סין לעומת ישראל

מדגמים (Designs/Design Patents)

ישראל	סין	
רשות הפטנטים במשרד המשפטים.	משרד הקניין הרוחני הלאומי (SIPO).	איזה גוף אחראי על רישום מדגמים?
שנה עד שנה וחצי	עד שנה	כמה זמן אורך תהליך הרישום (בממוצע)?
מדגם רשום מוגן לתקופה המתחילה ממועד הרישום ומסתיימת לאחר חלוף 15 שנים ממועד הגשת הבקשה.	מדגם רשום מוגן לתקופה המתחילה ממועד הרישום ומסתיימת לאחר חלוף 10 שנים ממועד הגשת הבקשה.	מהו משך ההגנה המוענק למדגם רשום?

סימני מסחר

ישראל	סין	
סימני מסחר		
רשות הפטנטים במשרד המשפטים.	משרד סימני המסחר הסיני (הכפוף ל-SAIC – State Administration of Industry and Commerce).	איזה גוף אחראי על רישום סימני מסחר?
2-3 שנים	כשנה וחצי	כמה זמן אורך תהליך הרישום (בממוצע)?
כן (ישראל חברה בהסכם מדריד בדבר רישום בינלאומי של סימני מסחר).	כן (סין חברה בהסכם מדריד בדבר רישום בינלאומי של סימני מסחר).	האם ניתן להגיש בקשה לרישום סימן מסחר דרך פרוטוקול מדריד?
כן (ישראל חברה בהסכם ניצה בדבר סיווג בינלאומי של סחורות ושירותים).	כן (סין חברה בהסכם ניצה בדבר סיווג בינלאומי של סחורות ושירותים).	האם הסיווג הבינלאומי של סחורות ושירותים חל?
תקופת ההגנה הראשונית היא ממועד הרישום ועד חלוף 10 שנים ממועד הגשת הבקשה לרישום הסימן. הרישום ניתן לחידוש לתקופות נוספות של 10 שנים כל-אחת.	תקופת ההגנה הראשונית היא 10 שנים ממועד הרישום. הרישום ניתן לחידוש לתקופות נוספות של 10 שנים כל אחת.	מהו משך ההגנה על סימן מסחר רשום?
כן, סימן מסחר מוכר היטב מוגן גם לגבי סחורות ושירותים מעבר לאלה שלגביהם הוא רשום, ויכול לקבל הגנה גם אם אינו רשום.	כן, סימן מסחר מוכר היטב מוגן גם לגבי סחורות ושירותים מעבר לאלה שלגביהם הוא רשום, ויכול לקבל הגנה גם אם אינו רשום.	האם סימן מסחר מוכר היטב זוכה להגנה מוגברת?
כן, סימן מסחר שאינו רשום יכול לקבל הגנה אם מוכח שהוא רכש מוניטין (גניבת עין).	רק אם הוא הוכר כסימן מסחר מוכר היטב.	האם סימן מסחר שאינו רשום זוכה להגנה?
כן, אם הוא לא היה בשימוש שלוש שנים רצופות לאחר רישומו (ניתן להגיש בקשה לביטול למשרד סימני המסחר).	כן, אם הוא לא היה בשימוש שלוש שנים רצופות לאחר רישומו (ניתן להגיש בקשה לביטול למשרד סימני המסחר).	האם ניתן לבטל סימן מסחר רשום שאינו נמצא בשימוש?

קניין רוחני - סין לעומת ישראל

זכויות יוצרים

ישראל	סין	
זכות יוצרים מוכנת אוטומטית מעת יצירתה. אין חובה ואין אפשרות לרשום זכויות יוצרים בישראל.	זכות יוצרים מוכרת אוטומטית מעת יצירתה. אין חובה לרשום זכויות יוצרים בסין, אך קיים מרשם אופציונלי המאפשר רישום (מקל על הוכחת בעלות במקרה של הפרה).	האם יש חובה לרשום זכות יוצרים?
יצירות ספרותיות (ובכלל זה תוכנות מחשב), דרמטיות (ובכלל זה קולנועיות), מוסיקליות ואומנותיות (ובכלל זה צילומיות, גרפיות ואדריכליות).	יצירות ספרותיות, דרמטיות, מוסיקליות, אומנותיות, צילומיות, קולנועיות, גרפיות וכן תוכנות מחשב.	לאילו סוגי יצירות מוענקת הגנה של זכות יוצרים?
משך חיי היוצר + 70 שנים; במקרה של יצירה שאינה שייכת לאדם אלא לארגון או חברה - 70 שנים ממועד יצירת היצירה.	משך חיי היוצר + 50 שנים; במקרה של יצירה שאינה שייכת לאדם אלא לארגון או חברה - 50 שנים ממועד פרסום היצירה.	מהו משך ההגנה על זכות יוצרים?
לא.	כן, ניתן לרשום זכויות בתוכנות מחשב במרשם המנוהל על-ידי המרכז הסיני להגנת זכויות יוצרים (CCPC).	האם קיים מנגנון מיוחד לרישום זכויות בתוכנות מחשב?

אכיפת זכויות קניין רוחני

ישראל	סין	
כן, לגבי זכויות קניין רוחני רשומות, לגבי סימני מסחר מוכרים היטב שאינם רשומים וכן לגבי סימני מסחר שהוכח שיש להם מוניטין (גניבת עין).	כן, לגבי זכויות קניין רוחני רשומות וכן לגבי סימני מסחר מוכרים היטב שאינם רשומים.	האם ניתן לקבל צו מניעה כנגד מפר בבית המשפט?
כן, ניתן לעצור במכס סחורות המפרות סימן מסחר או זכות יוצרים (אך לא פטנט) ובלבד שאלה נרשמו אצל רשויות המכס.	כן, ניתן לעצור במכס סחורות המפרות פטנט, סימן מסחר או זכות יוצרים ובלבד שאלה נרשמו אצל רשויות המכס.	האם ניתן לעצור סחורות המפרות זכויות קניין רוחני במכס?
כן.	כן.	האם רשויות המדינה יוזמות גם הליכים פליליים כנגד מפרים של זכויות קניין רוחני?
לא.	כן, ניתן להגיש תלונה אצל רשויות הקניין הרוחני המדינתיות ואלו מוסמכות להורות על הפסקת ההפרה (אכיפה אדמיניסטרטיבית).	האם קיימים ערוצי אכיפה נוספים?

מינהל סחר חוץ
משרד הכלכלה

15/ צור קשר

הנספחות המסחרית של ישראל בסין היא יחידה מקצועית של מינהל סחר חוץ במשרד הכלכלה של ישראל. הנספחות הוקמה כדי לקדם, לשפר ולסייע בשיתוף פעולה כלכלי ומסחרי בין ישראל לבין סין ואחראית על טיפול בחסמי סחר, הסכמים כלכליים והסכמי סחר, מידע עסקי, סמינרים עסקיים ומשלחות עסקיות, תערוכות וירידים, קביעת מפגשים ושירותים מיוחדים אחרים שתכליתם לקדם את הסחר בין הצדדים.

לקהילה העסקית בישראל המעוניינת לפעול בסין, אנו מציעים את השירותים המרכזיים הבאים:

- מידע עסקי על מגזרים שונים בכלכלה הסינית, כמו למשל טלקומוניקציה, ציוד רפואי, ניהול משאבי מים, קוסמטיקה;
- מידע על ניהול עסקים בסין: תקנות, עקרונות מדיניות, תרבות עסקית, טקטיקה במשא ומתן;
- סיוע באיתור שותפים פוטנציאליים, לקוחות, מפיצים, ספקי שירותים וכו';
- קשרים עם גורמים ממשלתיים: סיוע ביצירת קשר עם רשויות מקומיות וארגונים;
- ארגון של משלחות עסקיות בתחומים שונים, כמו טלקומוניקציה, ניהול משאבי מים, ציוד רפואי, חקלאות;
- ארגון אירועים וסמינרים לקידום הקשרים בכל רחבי סין.

אתם מזמנים לפנות אלינו בדרכים הבאות:

אלירן אלימלך - נספח מסחרי בבייג'ין

טלפון: +86-10-85320664

פקס: +86-10-85320612

דואר אלקטרוני: info.china@israeltrade.gov.il

אתר האינטרנט: <http://itrade.gov.il/china-en/>

משרד הכלכלה
מינהל סחר חוץ
רחוב בנק ישראל 5, ירושלים 91036